

3 2

1523

ი. ა. ხ. ხ. ხ.

ცისუარდი.

1871 № 5

მაისი

წელიწადი მეთხუთმეტე.

წოდებათს უღებთა:

- I.—კუკიის ქუჭლი და ახალი მდგომარეობა. (მონობა.) იოსებ ელიოზოვისა.
- II.—საუუედური. (ლექსი.) კოსტანტინე ბერძენოვისა.
- III.—ს. დედოფრიანი. კოსტანტინე კოლუბანსკისა.
- IV.—ასანა ლეკის თავს გადასაუვლი. „ „ „ „

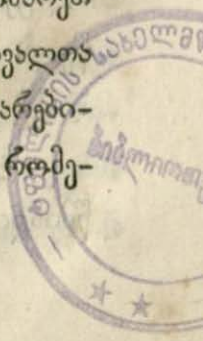
ტფილისს.

მარტირუხიანის ტიპოგრაფიაში.

ბუბის მეჭლი და ასალი მდგომარეობა.

თავი 1.

ქეჭყანასე ერთი საუკეთესო ქალაქთაგანი, შემო-
 ზღუდული ჰატარა მთებით, კარკის ჭყარით, ცხელის
 წულებით და ყოვლითავე მშუწნიერის მდებარეობით გან-
 შუწნებული არის თფილისი, რომელსე მემატიანენი მო-
 გვითხრობენ რომ, საქართუწლოს მეფის ვასტანკ კორკ-
 ასლანისაგან აღშენებულა, მერმე სატასტო ქალაქად
 ქმნილა და მას აქეთ ათას სუთასის წლის განმავლო-
 ბაში თფილისი სან თავ-მოწონებით აღუვალებულა, გან-
 მრავლებულა, განდიდებულა და მას შინა მსხდომარეთ
 მეფეთა, უბრძანებიათ გარემო მთავართა და მრავალთა
 თემთათჳს, სან ბუნებითის კაცობრიობის მღელვარები-
 საგან დამდაბლებულთათჳს უბრძანებიათ გარემო რომე-
 ლთამე უძლიერთა მტერთა.

ამ ქალაქს თფილისსა ჩრდილოეთით მომდინარე მტკვარი განვლის სამსრეთის კერძოდ ზე გაჭყოფს თფილისსა ორად, ასე რომ, დასავლეთიდან მთაწმინდისა, სოლოლაკისა, წაფკისისა ზე სარფუხის მთების წამოწოლილის ცხვირებისა ზე მტკვრის შუა დაშენებულთა ახუ ვსთქუათ ჩაჭედილი შენობა, გამოდმა რომელ არს, მტკვრისა აღმოსავლეთით კუკია, ჩუღურეთი, ავლაბარი ზე ნათლუსი, ზე ორნივე ესე მხარენი მტკვრის ზედ ნაპირის კიდევსედ მისწუჭულნი ზე შენობასედ გადაკიდებულნი.

აღმოსავლეთის მხარე ავლაბარი, იყო მსოლოდ აღშენებული ზე სამს უბნად მცხოვრებნი, შემდგომ აღამამად-ხანის თფილისში შემოსვლისა იგიცა იყო დანგრეულ, დანაშთენნი ავლაბრისა, გარემო ალაგები ზე ნათლუსი, კუკია, ჩუღურეთი ზე დაცემულნი დიდ-უბის ზე მტკვრის პირის მრთლად ალაგები იყო უშენი უწინარეს ზე როგორც მშიერთა მკელთა საშოფრისათჳს, ეგრეთ მაწანწალა ლეკთაგან იევენ მარადის მოუსვენებელ ზე ბინა მოუკიდებელ ამა ალაგებში ხალხნი.

ავლაბრის გარემო ალაგები ზე აგრეთვე ნათლუსი სახემწიფო კაზარმებით ქვემო ნათლუსი, სსუა ზე სსუა ალაგებიდან შეკრებილნი განმრავლდნენ 1820 ზე 1825 წელს აქეთ, კუკია 1799 წლიდან, რომელს კუკიაზე ვაპირებ მოთხრობასა ჩუძისა განკრძობასა.

შემოსსენებულ დიდ-უბეში იყო ზე არს ეკლესიას წმინდის ღუთის მშობლისა, იქ იდგნენ მსოლოდ ცხრანი

კომლნი ქართუჭლნი, იორდანა შვილი, ქიტუა შვილი, ბობოქა შვილი, შუაქრის შვილი, დოხანა შული, სახა-შვილი & სხუანი, რომლისა ეკლესიის გვერდით ესლა არის გამართული ცსენის დოლისათჳს.

ეს დიდ-უბის ალაგი სხუა & სხუა ჯარების სათა-მაშოდ, საწვრთელ სავარჯიშოდ ქქინდათ მუჭლთა ჩუჭლ-ნთა მეფეთაცა, უმეტეს დროსა საქართუჭლოს ევაუილო-ვანს მდგომარეობისასა, ოდესცა ქალაქი თფილისი მო-იღერებდა ამჳარტავანებით თავსა, სიმდიდრითა, სიფრცი-თა & ერისა სიმრავლითა, რომელსა შინა მეფობდა ეოვლად ამაღლებული დიდებული მუფა თამარ, რომე-ლმა აღაშენა ეკლესია ესე და იქორწინაცა მას შინა თავის მეორეს ქმარს დავით სოხლანსე.

ეს დიდ-უბის ეკლესია არს სუთ ვერს სიმორესე ქალაქისაგან ავლანბრის ხიდის გსათ, ამა სუთს ვერს ვაკე ალაგებში & იმას იქით მდებარე კუკია რომელიც ესლა არის თითქმის უჩინებულესი თფილისის სხუათა ალაგებთა ზედან, მაშინ იყო ცარიელი უშენად. 1799-ს წელსა, უკანასკნელმა საქართუჭლოს მეფე გიორგიმ, თფილისის უესდის სოფლის წინწაროდგან გარდმოა-სახლნა შვიდნი კომლნი სომესნი: სალია შვილი, ჭო-ნა შვილი, გაბოევი, ბასინოვი, ბატა შვილი, კორნოზა შვილი & დედუკა შვილი & დასახლა კუკიას, სადაცა მეუღლემან მისმან დედოფალმან მარიამმან, მტრის ში-შისა გამო სიმაგრისათჳს აღუშენა მათ ჰატარა ქვისა & ტახლისის ცისე & გარე მომოუვლო ზღუდეთ ღრმა

თხრილი, ამა მცხოვრებთ ეწოდათ უუნტია, რომლისა გამო დაერქვა საველი კუკია (უუნტია.)
 შემო სსენებულნი დიდ-უბეში საუდართან მცხოვრებნი ქართულნიცა 1800 ზ 1805 წელსა ვარდმოსახლდნენ კუკიას მეორე უბანად სამსრეთის მხარეს.

ამ კუკიას დიდ-უბეს ზ დაცემულს მტკვრის პირის ალაგებს უწოდებდნენ წამსდარს ჰაერსა, კაცს ხშირად ავათა ხდიდა ციებ-ცხელებითა სსუა ზ სსუა მიწყებითა, ამის გამო კუკიაში დასახლებულნი თუძცა აპირებდნენ ისევ სსუაგან ვარდასახლებასა, მაგრამ დღითიდღე უკეთესის ალაგების ვერ მშოვნელნი შთებოდნენ ისევე, ვარსა ამღვედათ მიწის მუშაკობა დიდსა სარგებლობასა ზ პოსიერს სამოვრებში ისარგებლეს საქონლითა. ვარი, ცხენი, ძროხა, ცხვარი, ინდოური, ქათამი, უველი, ერბო, რძე ზ სსუანი ახლო მდებარის ქალაქიდაძ, ავრეთვე ურძებით ზიდადნენ თიფლისში ქირით მოუწუველნი ნივთებს ზ სასრდოსა.

1819 წელსა, მთავრობის განკარგულებით ვარდმოსახლეს საქართულლოში სუთასი კომლნი ნემენცნი, რომელნი ვაჰევეს ექვს ნაწილად, მათგანნი მართებლობამ დააბინავა 1, კუკიას. 2, ამ კუკიაზე სამ ვერს მოშორებით შემო-სსენებულს დიდ-უბეს, რომელი ისეღ-

1819 წელსა, მთავრობის განკარგულებით ვარდმოსახლეს საქართულლოში სუთასი კომლნი ნემენცნი, რომელნი ვაჰევეს ექვს ნაწილად, მათგანნი მართებლობამ დააბინავა 1, კუკიას. 2, ამ კუკიაზე სამ ვერს მოშორებით შემო-სსენებულს დიდ-უბეს, რომელი ისეღ-

წოდების (ალექსანდროსკი). ამ ორთავე დასასლებულთ ნემენცთ დასავლის მხრით უჭირავთ მტკვრის ჰირი, 3, სოფელს სართიჭალას, 4, ასურეთს, 5, რატევანს & 6 ელისაბედის-ზოლის გუბერნიაში.

ამა კუკიას & დიდუბეს დასასლებულთათვის გარემო მცხოვრებნი ანობდნენ, საბრალო ნემენცნი სასტიკს ჭაერს ვერ გაუძლებნო, მაგრამ ისინი უმეტეს განმრავლდნენ.

ჰირველად რასაკვრველია ივენენ უქონელნი კლასანი, მაგრამ ძალე მოიხოეს ქონება, ამა ნებენცთა მიმოიხედეს, ნახეს გარემო მცხოვრებნი ქართულნი სმარობენ ძეგლებურს დევ-კმირულს, რვა ანუ ათ უღლიანს გუთანსა & ესრეთსავე ურემსა, აგრეთვე ძვირფასს მამულებს კარგად არ უვლიან რომ შემოსავალი ჰქონდეთ, ამისთვის არ მიხედეს იმათ მაგალითსა. იგინი განსხვავდნენ შრომითა & მოწეობილებითა, შეამზადეს ოთხისა ხან ექვსის ცხენით სასხნელი გუთანი, ნაცვლად ჩუწნებურის დიდის სახნისისა, გაუკეთეს სახნისი სუბუქი & ბასრი მიწის ღრმად & განივრად მომხენელი.

რასაკვრველია სარფიანიცა ასე რომ, ამას უნდება ერთი გუთნის-დედა, ცხენების რიგზე მოხმარებისათვის ერთი კაცი ანუ ორი ჰატარა ბიჭი. დღემი ხნამს ჩუწნებურის დღე-ნახევრის ოდენსა & ნაცვლად ურმისა გინა ერთ ცხენ შემბულის ჰოვოსკისა, შეუდგინეს ფურგუნი, ზიდაუს ორმოც & ათიღამ ას ორმოც ფუთამდინ. ამაში აბიან ორიღამ ოთხ ცხენამდინ, ესეცა მსწრაფლი

მიმომსვლელი, თითქმის ეუჭლა ნემენცსა აქქს სახლში ეველა იარაღი: ცული, წალდი, დანები, ხერხი, ხელეხო, ქლიბი, ფარგალი, ჩაქუჩი, არშინი, საყენი, კალატოსის სახომი ქაფხა ზ სხუა. უბრალო ზაჩინკას ეოველსავე სახმარეს თითონ გააკეთებენ ზ არა რას დახარჯვენ.

აგრეთვე შეუდგენენ კაცნი ზ ქალნი სამაგალითო შრომას, ამ ორთა კუკიისა ზ ალექსანდროვსკის სოფლის მცხოვრებთა მტკვრიდამ აღმართხე მაშინით ამოიუვანეს წუალი ზ გამოატარეს ალექსანდროვსკისა ზ კუკიის მცხოვრებლების შუა, სასმელად, სარწყავად; შეამკეს მშუწნივრად ვენახები სხუა ზ სხუა ალაგებიდამ მოტანილის საუკეთესო ვაზითა ზ ხეხილითა.

ამ ნემენცების გონიერულმა შრომამ გამოსცა მსუქანი ნაყოფი, ზური, ქერი, კარტოფილი, კომბოსტო, ბალახი, თივა, ხილი, ყურძენი, ძროხების რძისაგან შედგენილი ეუჭლი, ერბო, კარაქი ზ რძე, ამლევდათ დიდსა სარგებლობასა, თფილისის, სართისჭალას, ასურეთს, რატევანს, არ არის კარგი ღვინის ალაგები, მაგრამ, იმათ მოიზოეს ისეთი კვლოვნება რომ, ისინი ჭეიდიან ეოველთჳს კარგად დაუენებულ ღვინოს კარგ ფასად.

ამა ეოველთა კალონისტებმა, დიდი ხნიდგან აქამომდე ნება რთვითა მთავრობისათა, გაიმართეს მამასახლისობა მათგანვე აღჩეული, რომელი განაგებს ეოველსავე თავიანთ შორის მომხდარს სადაო საქმესა, შემთხვევაში თუ გარეშე ზირმა არ გამოითხოვა ჩუწნს.

სამძარტულოში დავაზე, ან დიდი საქმე არ არის ასე რომ, თუთ მოსამართლეთ ვერ შეიძლონ გადაწყვეტა, აგრეთვე მოდავე ღ მოხასუსენი დიდი მოჯიბრენი თუ არ არიან არ გადიტანენ არას დროს ჩუტნს სამძარ-
 თველოში საჩივარსა, აღსდგებიან ურთი-ერთში მშვი-
 დობით დამძავებულნი, ბევრსაც დაათმობინებენ მშვი-
 დობით მორიკებისათჳს.

თავიანთის მამასახლისისა ძალიან ეძინიანთ ღ არი-
 ანცა საშიძარნი ზვის მომქმედთათჳს; კარგათ იცინ თა-
 ვიანთის შესობლის სიმართლეცა ღ სიძლეუტეცა, იგინი
 ჰქეჯნიან ძალზე ზარმაცსა, ლოთსა, ცრუსა ღ ზვის მო-
 ქმედსა; მათში დაცულია ჰატოისნება ღ უოველ გვარი
 ჰირობა.

ენა ღ სარწმუნოება უჭირავთ მაგრა, დღესასწაულში
 ეკლესიას ძნელად დააკლდებიან, ახალ მოსწაულეს არ
 წააკითხებენ ისეთს წიგნსა, რომელსაც ვერ გაიგონებს
 ანუ ვერ ახსნის მოსწაულე, უმაწვილს არ აზიარებენ
 ვიდრე წლოვანი არ შეიქნება ღ ოდეს რიცხვი შეუსრუ-
 ლდება, მაშინ მოამზადებენ ზიარებისათჳს სუფთა ტანი-
 სამოსში, ჰატარა ქალებს სულ ახალის ფერადოვნის ღ
 უვავილებით შემკულს ტანისამოსში აზიარებენ ღ იმ
 დღეს იდღესასწაულებენ.

ესა მათი და ცხელ დღე 3. ემფი ინოვაციონისაჲს
 მოხინის რეფორმაციონ თუა ნოდ
 ეოველთა უკეთესად ეუკიის ნემენცნი კონიერულის
 მხნობით განსხვავდნენ, ეოველთა ზედა, რადგან ადვი-
 ლად ასაღებდნენ თავიანთს ნაყოფს ქალაქის სიასლო-
 ვისა გამო.

იმათნი კაცნი ზე ქალნი არიან უმეტეს ქერა თმიანნი ზე
 ხორბლის ფერნი, იცმენ მუშა კაცნი ძალიან იაფს ზე
 სარფიანს საცემელსა, სუფთას შესაყებულსა, ზერანგზე
 იაფი ფასის ქილეტი, მოკლე სერთუკი, უბრალო უელ-
 სასვევი, ფურაშკა, ვიწრო შალვარი ზე მაგარი წაღები,
 როგორც ჩარსი მოუწვეეტლად დღე-ღამეზე წართვით
 მუშაკი, იმათი მუშა დედაკაცი აგრეთვე მაგარის ჩაქსუ-
 ლა ანუ სსვებრ ჭრელი უნაოჭო მოკლე სახლებიანი
 კაბითა, ჩებნიკითა ანუ სსჟა რადმეთი სუბუქათ თავ მო-
 ხვეული თავისგანვე მოქსოვილის მაგარის ჩულქებით ზე
 მაგარისავე იაფი ფასის ბაშმაკებით. მუშაკობს ჰატროს-
 ნად მარად დღე ზე ღამე.—

ბრძენი სოლომან იტუვის დედაკაცი კეთილ-გონი-
 ერი გვირგვინი არს ქმრისა თვისისა ჰემმარიტად ეს-
 რეთნი დედანი სანატრელნი არიან, სარწმუნო მეგობა-
 რნი, სიუჟარულის საიდუმლოებით შეკრულნი თვსთა მე-
 უღლეთათანა, ჭირში ზე ლხინში ურთი ერთისა თანა
 ზიარნი, მტირთუჭლნი მძიმე უღლისა, შვილთა აღზრდა,
 სახლის წესიერად მოვლა, ზურისა ზე საჭმლის შემსა-
 დება, სუნაში, მკაში, ვენახში, მუშაკობასე კვლის შეწ-

უობა ზე ეოველსავე ზედა კონიერად ქცევა.

მოვაჭრენი იტყვიან: კაცი გარედამ უსიდეა ქონებას, შინ ქალის საქმეაო, როგორც ძალაზიისა გინა დუქნისა დასლიდარი თუ არ არის ფროსილი, მხნე, კონიერი, რა გინდ რა გარედამ უსიდონ, დასლიდარი განაბნევეს ზე გააკოტრებს, რომლისა მაგალითი ხშირია. კაცი თითქმის სახლისა სტუმარია, განთიადზე კასული ძორს თუ ახლო იღვეის, მოვა შინა ჭამას ზე ძილს ვერცკი ისრულებს, გარბის საქმეზე, სადაც გართულია სულით ზე გულით შეძინებისათვის, ამ სახით შინ ეოველივე რწმუნებული აქვს ქალსა, თუ იგი კონიერის მხნეობით თვალ-ეურს არ ადევნებს, არ უაღუერსებს ეოველ კვარს ქონებას, ბარაქა ზე საფუძეველი არ დაედება, რადგან ეოველივე სახმარი ხდება, ღზევა, ისრწნება ზე მიწასთან ერთდება, ესრეთუღ ოჯახი ძირს ეცემა, ინგრევა და ვალის ქვლშ ისრება, მაძა-სადაძე, რა ისილვევა ხსენებულის ნემენცების განმშუწნებელი, განმდიდრებული ცხოვრება, მაძინვე მტკიცდება რომ, იძათნი დედანი არიან მიხეჴნი ზე ღირსნიცა დიდებისა.

ამ კუკიისა ზე ალექსანდროვისკის კალონიების ნემენცთა, გაამრავლეს მწუწლელნი ზე რძისაგან შეადგინეს სხუა ზე სხუა თეთრული ზე უძეტეს კარაქი ზე რძე. ისუიდებოდა ძალზე თფილისის მცხოვრებთა ზედა კარაქი ჰქონდათ საუკეთესო სანოვაგედ მიღებული.

ამ კარაქისა, რძისა ზე სხუა თეთრულთ სასუიღლად არა ჰქონდათ ნემენცთა ალაგი სავაჭრო დანიშნული,

(*) თუთ ნემენცების დედაკაცებისაგან მიიტანებოდა მისასეიდავით, ასე რომ, თითქმის ჩუჭულუბათ დასდევს მხოლოდ დედაკაცი მიუტანდა მსუიდეველს სახლში ჭამ სახით ნემენცების სოფლებიდან გამოვიდოდნენ ბებურნი ჭ ემაწვილნი, ნერგის მანუელით დაწნულის კიდელითა, რომელში ჩაღაკებულ იყო კარაქი ჭ სხუა თეთრეული. თავსე დადგმულნი წამოვიდნენ ნაწუვეტ ნაწუვეტად, ალექსანდროვსკისა ჭ კუკიის სოფლებიდან, მოუღიდნენ ავლახორის სიდიდან, ერთი ექვსისა ჭ მეორე სამი ვერსის სიძორეხედ, შვეიდოდნენ, რა გაიფანტებოდნენ ქალაქის ქუჩებში თავ-თავიანთ მცნობს მუშტრებში ასე რომ, დილით ეჭულასმიესწროთ, რძე, კარაქი ჩაისთუს.

ისეთი ქუჩა, ისეთი სახლი ძნელად იყო, რომელში ნემენცის დედაკაცი არ დადიოდა, იგინიცა რა რომ ხედავდნენ ამ თეთრეულითგან მოდიოდა ბლომათ ფულები, უმეტეს განამრავლებდნენ ყოველ გვართა მწველეულთა ჭ დედაკაცნი მათნი, სხუათა საქმეთა შორის ამის წუჭლას, კეთებას ჭ სეიდუას შეეჩვივნენ ჭ გაიწვრთნენ, რომელთა შორის მომსდარს შემთხუჭვას ერთს ნემენ-

(*) რომლისამე კამჰანიაშ შვეიცარიის ნიმუშსე ჩინებულად შედგენილმა 1865 წელსა, კარაქმა ჭ სხუა ჭ სხუა გვარმა ეველმა დასუსტა კარაქისა ჭ სხუა თეთრეულის ვაჭრობა ნემენცებისა ჭ ეს შვეიცარიის მაღაზია არს, თფილიის თავადის მამუკა ორბელიანის სახლებში, კოლოვინის ჰროსპეკტსე.

ცის მშუტნიერ ქალზე ვიწუებ. (ამ ამბავს მცირე ხანს აქ დავასვენებ.)

4.

ზემოხსენებულის ერთ ერთის კალონიიდან ძველ დროს ორნი გამოდიოდნენ რძე-კარაქითა, ზირველი ქერივი მ..ნა, ქერა სახისა & თმისა, კარგად ჩასხმული & ბრაზიანი დედაკაცი, მიძეოლი უოვლისავე მკითხაობა-წამლობისა & მეორე ლ...და ემაწვილი ქალი, ოდენ 16-ს წლისა, იმისი წაბლის ფერი თმა აშვენებდნენ ძალზე თეთრ წითელსა სახესა & შავ თვალ-წარბთა მისთა, შუათანა ტანისა & როგორც ძვირფასი მარგალიტი სადაფში, ეგრეთ დამალულ იყო უფრო განებ დაბალს საცემელში, ეცვა მას ხასტიკის გრძელი კაბა, უბრალო ძალით შუბლი & წარბები ჰქონდა მოხუტული, იქიდან კულზე გადახვეული & სარტყელში როგორმე გამაგრებული, უბრალო გრძელი მაუდის წამოსასხამში დამალული, ერთი სიტყვით ეს უებრო მშუტნება შეჰარულიყო იმოდენა ხანს იმდენს სიმრავლეში რომ, ვერაფერ შეაძინია, კაცის თუჯალი ვერ მოხვდა მის მშუტნიერებასა.

კარაქისა & რძის ტარებისაგან, ამ ქალის დედა ლ..ტა დასწეულდა, მამა ვერ ატარებდა განასეიდავით. მათში ჩუტულება არ იყო კაცისაგან & საქმეებიც ბერი ჰქონდა, მხოლოდ ეს ერთი ოდენ ქალი ჰყვანდათ.

მეტი ღონე არ იყო, უნდა ამ ქალს ეტარებინა, ამ ქალისაგანაც ცუდს შემთხვევას ფიქრთაც ვერ წარმოიდგენდნენ, რადგან თანა მოკსაურსა მისსა, მოსხენებულს მამიდასა ამა ქალისასა დედ მამისაგან დაუდრებელი იყო, რათა მოკსაურობაში ზე ყოველს დროს არ განძობებოდნენ ერთმანეთსა.

ფიცით დარწმუნებულ-იყვნენ მ...საგან დედ მამა რომ, თითონ ფრთიან ეშმაკსაც კუდს მოსჭრის, არამცთუ მისგან ვინმე რამ ისარგებლოს, მასთანვე მი...ნამ თავის კუდიანობით მოიგონა ისეთი ღონის ძიება რომ, ლამაზ ლ...დას წაუსვა რაღაც შემსადებული წამალი ჰირის სილამაზის დასამალავი ასე რომ, ამ წამლის ძალით უჩამდა მსოფლოდ ლოყები ზე ცხვირი ჭორფლიანი ზე აქა იქა შავებ დაცემულნი, უკეთუ კაცი სიახლოვით არ დააკვირდებოდა ვერა სცნობდა, ან კი ვინ მიუქცევდა უურად ღებასა სასით ზე საცმლით განკებ დამახინჯებულსა.

კაცი მაშინვე გაიბრუნებს უკან ჰირსა რა იმის თქალსა უსიამოვნო რამ მოხვდება, თუ რამ ქალის სილამაზე, ესე იგი; ვარგისანი მორთულობა, ან სასიამოვნო რამ ნახა, მაშინვე დააკვირდება, რა საკურველია ვარგისის მორთულობითაც ბევრნი სცდებიან ზე სოკიერთთა მდიდრულის მცემლთათვის ისრუა მოსასდენათ, როგორც უბრალო ცხენს თქროს იარაღი.

სხენებული მ...ნა ამ ღონის ძიებით ქალისაგან აღარ შიშობდა, განავრძობდნენ თავიანთს მოკსაურობას,

ქალაქში შესულნი, მ. სსუას ქუჩას & ის სსუას შეუსვე-
დნენ, რა რომ, გაჭეიდნენ, ბოლოს მათგან დანიძნულს
აღაგს შეიურებოდნენ & წამოვიდოდნენ ერთად ფულები-
თა. ამ კვარი ვაჭრობა განგრძელდა რამდენიც წლოვა-
ნებაში შედიოდა, იმდენი თან & თან იმსებოდა & ემ-
კსავსებოდა გავსილს მთვარესა. აჭა კიდევ გადადგა 17
წელიწადში & იგი იყო უძანკო ჯერეთ, მსოფლიურ
ბიწ ზულებელი.

ამისთანა მშუწნებასთან, ჭქონდა სამაგალითო თვ-
სება, თუძცა იყო მარდი & ერთ მჭევრი, მაგრამ ძრი-
ელ ეჭირა თავი თვისი, იქცეოდა მოვიდად & წენარად,
თავისს მოსვლაში ანუ ვისთანმე ლაზარაკში თავ მოხ-
რით იმ გზაზე & იმ საგანზე თვალებ მიქცეული, თი-
თქმის ნახევრად ჰირ დაფარებული, მხელად მიისედავდა
აქეთ იქით, გინა მადლა, ფრთხილობდა თავისი მშუწ-
ნიერება არავის დაენახა, სრულიად არა ფიქრობდა თა-
ვის სილამაზეზე ანუ ბედზე რამ, მოსწონებოდა ვისმე
წესისამებრ ზოგიერთთა ქალთა, რომელთა ძრიელა სუ-
რსთ გააკვირვონ თავიანთის მშუწნიერებითა & მიიზი-
დონ თუალი & გული მაეურებელთა. ქალის დაუკითხა-
ვად მამას & დედას დაენიშნათ კიდევ თავიანთ მესო-
ბლის შეილზე & ამხადებდნცა მისთვს, რომელი სა-
სიძო იმ დროს დაჭკვიანებოდა ქალაქს გარეთ წასულსა
რომელსამე ფოდრბათში, უკეთუ ლ..ას დედ მამა ან სსუა
საქრმოზე სიტყუას გაუტარებდნენ, იგი უკმაყოფილოდ
მოკლედ უარს ეტეოდა & თითქმის ვერცკი გაუბედავ-

დნენ კარგად კასუმრებასა, რადგან ძლიერსა გამოთქმა-
სა მისსა ვერ უზასუსებდნენ.

დედ მამას ჰკიცხავდნენ კიდევ რომ, იმისთანა ქალ-
სა ჰკისანის იმ ალაკებში, სადაცა მრავალნი განსაც-
დელნი არიან, მაინც კი მიაწერდნენ ძლიერად ქალის
თავის დაცვასტ იმის მამიდა მშვიდობით მიმოსვლისა-
თვს, დედ მამათ ვერ გადასწევიტეს იმისთანა სარკებ-
ლიანის დაწობილობის მოძლბა, დრონი მიჭფრინამდა
ტ როგორც უსომო ფულის ანგარი, აკოცებდა მამა
ლ..ს ტ მიითვალავდა მისგან მოტანილს ფულსა.

ეს ნემენცი კ..სი იყო, მალალი, გამსჭვალნი, წვერი-
ანი, გაუსრდელი, მცირე წყენასე ცეცხლივით ანთება,
ხარბი, მუნწი, ჰქონდა კარგი ვენასი, სახლი, ექუსი ცხე-
ნი, ოთხი კარი, ოთხი ძროხა, სამი მოჯამავირე, ამ
კარებს ტ ცხენებს ამუშაებდა ძლიერად, ხნამდა მიწებსა
ბლომად, ამუშაებდა ჰოფოსკებს, ჭურგუნსა, დღე ტ ღა-
მე იმისი კელი მუშაკობისაგან არ დასცხრებოდა, ეო-
ველსავე ჰაჩინკას თითონ აკეთებდა, ეჭირა კელში ჩა-
ქუჩი, ხერხი, ხან სადგისი, ნემსი ტ ტრიალებდა ჩარ-
ხივით საქმესე.

ამისი ცოლი ლ...ტა იყო, რივიანი ტ ლამაზი
მანდილოსანი ტ მშუწნიერი ლ..და მათგან გამოსული
როგორც ვარდი ეკალთავან.

5.

დროსა ამას, ქალაქს, რომელსამე ქუჩაში სცხოვრებდა შვილი აქაურის დიდის მებატონისა, რომელსა ჰქონდა დაქირავებული ძირის ატაჟისა საუკეთესო სახლი, ამ უმაწვილს გურს შესრულების დროს ჰეტრებურღში მისვლოდა წიგნი რომ, დედა იმისი ნახვის ნატრული კარდაიცვალა & მამაცა აგრეთვე სულთ მობრძავი ელის იმის ნახვასა & სულის ამოსვლას, ამისთჳს მოიწწრაფოს მოსვლა.

შეწუსებული საჩქაროდ მოვიდა შინა, დახვდა მამაცა მკჳდარი & როგორც ერთს ოდენ შემკვიდრეს ეოვლის იმის დაშენილის ქონებისას, მამულების მოვლას & იმის გარემო მოდავეებს ძალიან შეწუსებინა. ორს წლამდინ, ზოგიერთნი საქმენი სისრულეში მოეყვანა, მერმე დაეყენებინა კარგი გამკებელი საკუთარს საემო სოფელში & თჳთ დაეწყო სამსახური. ძაღალს სამძართველოში ეპურა კარგი ადგილი.

ეს უმაწვილი ი..ე იყო სასითა, ტანადობითა მშჳტნიერი, ჰკუიანი, სწავლული, მშვიდი, კეთილი, მოწუაღეწლისა ოდენ 26-სა. იგი დილის მეცხრე საათსედ გამოვიდა ხალათით თავის კაბინეთისა & ზალის კვერდით ტახტებით კარგათ მორთულს ოთახში & დაიძახა: ვარდისახან?

ბატონო! უბასუსა ტახტზე მჯდომმა მანდილოსანმა,

რომელი იყო უმეტეს 50-სა წლისა, ერთგული გამზრდელი მისი. სასითა შავგრემანი, საკმაო სქელი, დიდად მღუთის მოყვარე, ავის ენისა ზე საქმისაგან განმორებული ზე კეთილთათჳს მსა.

უთხრა მებატონემ, როგორა გკონია, ის ჩუჭნი მცნობი ნემკა ამ დილით რმეს, კარაქს, არ მოიტანს?

უეტყუელად. მოახსენა ვარდისახარმა, უოველს დილას მოდის ხოლმე. განა ეხლა რა დაუფუთება, რათ კითხულობთ შვილო, რმე კინდა ჩაისთჳს?

რასაკჳრველია! რმეც მინდა, მაგრამ უფრო კარაქი, ხვალ სტუმრები შეეოლებს.

ამ დროს შემოყო თავი ზე შემოვიდა ცნობილი ლ..და გადაფარებულის კიდელათი. იანვრის ეინვან საბრალო, თითქმის გაეეინა, მტკვრის ზირსე იმოდენა გზა გამოვლილს კელები, ფეხები ზე ცხვირი სიცივისაგან დალურჯებოდა, მასთანჳე თავი რომლითაც შესუჭული ჰქონდა მოძლოდა, ეზოს კარის გამოშვერილს ლურსმისთჳს მოედო, მოეხადნა თავი, იმას მოძლილი თმა ზე მოსახვევი სიცივეში გაცეებულის კელებით ვერღა გაესწორებინა, ისე ჰქონდა მობორბლილი. იმან კიდელა ძირს დასდო რა, ორივე კელები ზირთან მიიტანა, ვითამ თფილის სულით კელების გასათობად.

ი..ემ როგორდაც უნებლიეთ უტაცა ორივე გაცეებული კელები, დაუჭირა, ვითამ თავის თფილის კელებით გასათობად.

წინა აღმდეგ, ნემკა თუმცა სცდილობდა წასვლოდა

მაგრამ, ი...ეს ძლიერს კვლებს ვერცხვი დაეძრა, მაშინ
 ღ...დამ ძალ დატანებულმა აიღო თავი შესედა და უთ-
 ხრა: ბატონო ვთხოვთ ვამიძვათ.

ღ...დას მალლა ახედუასთან, თავი უბრალოდ სუჭუ-
 ლი უკან კისერზე გადაეკიდა, მოყხადა თავსა და კადმო-
 ეუინა თმა, მაშინ ი...ეს დაკვრეებულ თუალთა მოხვდა
 შავ თუალ წარბნი გულის გამგემრნი, შუბლი ბროლებრ
 თეთრ სწყეტაკი, თმა წაბლის ფერი, მოელვარე, და სახე
 რაღაც წამალ სმული, რომელსა შეკერთალს ესრეთის
 ხილვისაგან თითქო ელვამ დაუბრინა ძარღვებში, გან-
 შორებულმა სიხუმით წარმოსთქვა: ღმერთო ჩემო! ამას
 რას ვხედამ! ნეტარ რა ვიფიქრო! ნუ თუ ჩუჭნება ესე
 ბუჭლთა წარმართთა რაღმე ჯადოსნობა იუოს? ანუ ვე-
 ნერა ღმერთა მშუჭნიერებისა?

მოიცვა იგი განკვირვებამან, მერმე თითქო ძილი-
 საგან გამოღვიძებულმა ყოყმობით ვედარა გამოსთქვა რა,
 შვეიდა საჩქაროთ შინა უფრო ამიტომ გულის მღელვა-
 რება დაეყენებინა, აგრეთვე ეფიქრებინა თუ რა საფუ-
 ძლოება უნდა იუოს ამ ქალშია! ანობდა თავისთვს ვი-
 ცი ქალები ისმენ სახესე მშუჭნების მოსამატებლად და
 არა ასე დასამასინჯებლად მშუჭნიერებისა, ეს საბრა-
 ლო ნეტარ თუ რა მდგომარეობაშია! ამისი ცნობა
 საჭიროა! მაგრამ რა ვქნა! საიღამ, ვარდისასარ კარგია!
 მაგრამ ბუჭლი ადამიანია, რომ უთხრა კიდევ კადრევა,
 უნდა სხვებრ ვეცადო თუ არ ვსცდები უნდა იუოს უე-
 ბრო მშუჭნიერი.

შემდგომ შუდის მინუტისა, ისევ გამოვიდა დამ-
შუდებულის სახით ჭ უთხრა: გამდგლო? თუ ცხონება
გინდა ეკ ქალი გაცეიებულია ბუსართან გაათბე, ჩაი და-
აღუეინე, მეც აქ თქუწნთან დავლევ ჩაისა ჭ თან
ჩამოჯდა სკამსედ ბუსართან ჰირის ჰირ
ნემკისა.

ლ..ს გული უღელავდა ჭ სცხვენოდა თავის სახის
საიდუმლოების ცნობისათჳს, თავ ჩაღუნული ძირს იუ-
რებოდა.

თუმიცა ბუნებითი ცნობის სურვილი ი...ეს იზიდავ-
და ჭ გულში ნელ-ნელა ესრდებოდაცა სიეუარული, მა-
გრამ კეთილ გონიერებითა თჳსითა წარმოიდგენდა ამა
ქალის ვინაობასა, ჰირ მიბრუნებული იტყოდა: რა ჩემი
საქმეა! რას ეგვანება! ფუ ეშმაკო რას ჩამაცვიდი?

ლ..ამ ჩვეულებრივ მოსვეულმა ამ შემთხუწვას ეურად
ღება არ მიაქცია დაშთა ისევ თავის გულის უმანკოე-
ბასედ, აგრეთვე ვარდისასარმაც საქმეში გართულმა ვე-
რა გაიგორა რაც მოსდა ვითამ ეოველივე ჩუწულებრივ
მიდიოდა, ი..მ ივიდა რაც რბე ჭ კარაქი ჰქონდა და-
უთვალა მეტობით ფული, მასთანვე ი..ე გააკვირვა იმ-
ისმა მარჯვე ზასუსებმა, რასაც კი ოდენ ჰკითხამდა, შე-
მდგომ ჩაის დალევისა ქალი წავიდა ჭ ი..ცა გავიდა
საქმესე.

მაგრამ ივანეს მდგომარეობა მრთლად შეიცუვალა,
იყო დიდს ფიქრებსა ჭ წადილის ბრძოლაში ხან ჭ
ხან წარმოუდგებოდა ისრეთ სახილველად რომ, მოგო-

ნებაზედ შეთრთოდებოდა ზე შრთელის სსეულით შეი-
რეოდა ბოლოს მაინც კი ძალ დატანებულმა გადასწევი-
ტა თავისის აზრით ეს უსამსი სურვილი აღმოფხვრას
თავის გულისაგან, განაგდოს როგორც თავის მომხიბ-
ლავი ნემკა ეგება მაშინ მოისწყნოს მაგრამ, უმეტესმა
სახილუჭლმა გააკვირვა.

ვარდისახარს დიდად ცნობის მოსურნეს დიდის ცდით
დაეებანა ზირი ლ..დასთუს ზე ველარ მოესწრო აღრინდელე-
ბრ სახის დაფარება რაღაც წასასმელით, ამ დროს უცებ
მოესმა სმა ძლიერის უჯრილისა, ქალთა ჟრიაშული-
სა, ემანდენ ვარდისახარს უშველე! ჩქარა! ემაწვილი
შენის დის წულის საბანამისა ჩავარდა ჭაშიაო! ამისი
გამკონებელი ვარდისახარ გავარდა ისარვიით, იქვე გვე-
რდით ზე ვიდრემდისინ ოც ზე ექსი არშინის სიდრმის
ჭაში ჩავარდნილს ერმას ამოიუვანდენ ზე მოასურიელე-
ბდენ, მანამ ლ..და მოულოდნელად დარჩა მარტო მჯდო-
მარე ოთახში ელოდა ვარდისახარს.

დროსა ამას მოუფიქრებლივ, ი..ე შევიდა შინა უნ-
და განულოს ვარდისახარის ოთახი ზე უცების მოხედ-
ვით ლ..ა შეკრთა ზე დაილო თავი ძირსა.

ი..მაც კაცობულმა წარსდგა ბიჯი წინა მიუახლო-
ვდა რა ქალი ტუეილად სცდილობდა არ ეჩუჭნებინა
თავის სახის საიდუმლოება, მაგრამ ი....მ კიდევ შეა-
მნია თითქო დამნაშავეს სიცრუე ზე განიცადა გაფურ-
ჩკენილ ვარდისაებრ სიტურეუ სახის მშუჭნიერებისა მი-
სისა, აგგონო მეტის მეტათა ზე მოეხვია მსურვალ-

თა კოცნითა, მასთანვე აღელვებულმა უთხრა ლ..და? შენ როგორც ქურდი ეპარები ჩემს გულსა; მე ბევრს რასმე ფიქრობ შენზე, დღე ზ ღამე მოსუწნება არა მაქვს, ბოლოს სიუჟარული ავიყვანს უმაღლეს ხარისხზე.

შემდგომ სუთის მიხუტისა, ვარდისახარის შემოსვლით განთავისუფლებულმა ქალმა ამოიხუნთქა რა ჩაუხტდა ბუხრისა ზ ტასტის წინ, მერმე ადგა მოიხვია თავი მოიწმინდა ცრემლნი ზ წავიდა, მივიდა თუ არა შინა დაწუა ქუჭმაგებშია მოიგონა ავით მეოფობა, სა-მს დღეს თეთრეული სულ წაუხდათ, მამამ შეწუსებულმა მოიანგარიშა შემოსავალი ბევრი დააკლდებოდა თუ ძროხების ეკანომიას მოძლიდა, ამის გამო დედ-მამა ჩაცვდნენ დიდს მწუხარებასა, სსუას ვერ ანდობდნენ გაუიღვას, ამისთანა გარემოებაში არ იცოდნენ რა ექნათ.

ლ.. იყო დიდს ფიქრსა ზ მოუსვენებლობაში, ოს-რამდა სშირად ერთს ადგილს ვერა დგებოდა დაწვებო-და ზ ადგებოდა, უთხრა დედამ: კენაცვალე რასა იქმ შვილო? გინდა მოვაყვანინო ჩუწნი აქიმი რა გტკივა?

აბა! ბა! ბაა!! აქიმი არ მინდა! გაივლის თავის თავათა მირჩება თავი ჩემთჳს ნუ ინადვლი კარგათა ვარ, რა ვქნა! ცოტა ხანს მევე შევიძლებ გაუიღვასა რძისა ზ კარაქისასა, ამასთანავე ლ..ს გული იქმნა გამოცვლილ ზ სრულიად შერყეულ, აქამოდვე ვაციებულ ზ ბუნების წინააღმდეგი ახლა შეიქმნა ქუჭმდებარე გულის თქმისა ზ მიმზიდველი მამა-კაცთადმი, მას აგონდებოდა ი..ს უხუად ფულები ზ სიუჟარულიანი. გამოთქმა

რომელმა საუქარლად მოხუცულმა უთხრა დღე ზღაპარი ჩემი ფიქრები შენა ხარო.

ამ სიტყვების მოგონებაზე ნელ-ნელა შეეჩვია სიამოვნებასა, მერმე ასე გაუძრიელდა რომ, ვერღა შეიძლო შემაგრობა თავისის გულის გრძობისა, გული მისი უხილავად იხილებოდა სიუქარულის უფსკრულში მომავალს შემთხუცვას ვერღა მოიფიქრებდა, თან ზღაპარი უცხოვლდებოდა ზღაპარულის ტუვე ხდებოდა, მას თითქო კიდევაც უნდოდა გაეგონა ი..საკან იგივე ალერსიანი სიტყვები მით დამტკბარ იყო.

შემდგომ ამისთანა გაურკვეველის ფიქრებისა მეოთხე დღეს ჩუცულულებისამებრ, განემკსავრა, ცნობილ მამიდასთან ერთად ქალაქისკენ, მოვლო ჩუცულულებრივი მცნობნი, მიჰვიდა რმე ზღაპარი, ვარდისხარმა რა სცნო ავად მეოფობა მისი უთხრა მრავალი ალერსიანი სიტყვი.

ლ. განაგრძელებდა თვისა დღითი დღე რა მსვლელობას, ხშირად შესვდებოდა ი..ეს თუალთა ზღაპარი საცნობელ იყო რომ ძირს მაუურებელი იწუებდა გულით ღელუას, ხოლო ი.. ძალ დატანებული ითმენდა კიდევ ზღაპარიცა როგორმე გულიდამ დავიწუებასა, ცხადად წარმოიდგენდა რომ, იმის ჰატვის დანცემდა ეს საქმე, მაგრამ არა ეშუელარა, მით რომ, იქ არის სიუქარულის ძალი უხილავი დამპურობელი, აღარ ირჩევა კეთილ-შობილება გინა ბრწეინვალე გუამობა, აქ არის ლიტონი ანუ სხეობითი ჰირი, ამ სხეობითმა კაცმა

შეიუწარა ქალი ისეთი რომელიც სწორეთ ღ უმეტესად
 დცა ქალის ღირსებით აღუწაგებულა, კარჩევა აღარ არ-
 ის ბოლოვდება მით რომ, გულში დანსადგურა ებრძო-
 ლა ამისთანა სურვილისა თვისისა კანდევანსა, ცდითაც
 ეცადა ბევრი ითმინა მაგრამ არა გაეწეორა, ისევ ჩუჭ-
 ულებრივს ბუნების კანონს დამორჩილა ღ შეიქმნა ტუვე
 ამ ქალის სიუწარულისა კანათლებული გუამი, შვილი
 ივერიისა.

6.

ი...ემ ვარდისხარ კაცხაუნა სოფელში რომელიმე ში-
 ნაურის ეკონომიისათვის ღ დამთა სვიმონა ლაქიისა ღ
 ჰეტრია მხარეულის სინაბარ, დროსა ხსენებულის ლ...ს
 მოსვლისას, ი...ემ უბრძანა სიმონას რომ, დღეს ავათ არ-
 ის სამსახურში არ წავა ვერცაჟის მიიღებს ღ ნემკა
 რა მოვიდეს რმე კარაქით კაბინეთში შემოიუწანოს.

ერთგულმა ლაქიამ აღასრულა ბრძანება თვისის ბა-
 ტონისა, წარუდგინა ლ...ს მსწრაფლ გაკვირვებულთა თუა-
 ლთა მისთა.

ქალი რა შევიდა ვარდისხარის მაგიერ ი...ეს ხილ-
 ვაზე შეკრთა ღ დაიწყო უკან წევა, მაგრამ ი...ემ ღ მსა-
 ხურმა მისმა ძლივს დამორჩილეს ღ კუალად სადაცა
 სთხოვდნენ დავდომასა, იმის მაგიერ მირს ჩაუუნტდა,
 ი...ემ უბრძანა სვიმონას კაიტანოს რმე ღ კარაქი მრთლად
 მიიღოს იმისი ფასი, ამის გაუიღვისთვის საათ ნა-

ხევარს მოუნდება ღ რომ აღარ იაროს იმოდენა ხანს აქ დაისვენოს,

არა არა! ბატონო? მოახსენა ლ..მ, ჩემი მამიდა მამძებნის, რო ვერ მიპოვნის რას იტყვის? უთხრა ი..ემ მამიდა შენმა თუ იცოდეს ჩემი გრძნობა, მაშინ იტყვის: თავის საუქარელთან შეექცევაო; ბურებს სოფლის სურვილი რო დაკარგული აქნესთ ემაწვილებისა ეჯავრებათ.

მოახსენა ლ..ამ გაბედვით: ბატონო ნება მიბოძეთ მოგახსენოთ, ი..ემ მითხარი? ღუთის გულისათვის, ჩქარა მითხარი? მე მსა ვარ დიდის სურვილით მოვისმენ?

მოახსენა ლ..ამ ჩემი შესობლის ქალი შეიუქარა ერთმა თქუწნსავით დიდი კაცის ძულმა, შერთვის ჰირობა მიეცა, მერე ვაჟს დედ-მამამ შეუტყეს ღ გააშვებინეს, საწყალი ქალი კინაღამ ჩააქვავეს, სირცხვილით ველარავის ეჩუწნა დაჭლექდა ღ მოკუდა. ის რომ მომაგონდება შიშითა ვსდნები?

ი..ემ ამ სიტყვებით გაცხარებულმა, გააშვებინა დედ-მამა შენა გეამს? მაგრამ.. ჯერ დაასრულე?

ლ..ამ უოუბობით ღ მორცხობით მოახსენა: მე რომ არ შევიძინო ჩემის დედ-მამისა, არც ნათესავებისა ღ ჩვეულებისა, მე შემეძინდება ჩემის საწყალის გულისაგან, რომელიც დაცემულია თქუწნს წინა! ჩემი ბედნიერება ღ უბედურება რაღა გაუაგრძელო ჩემი სიცოცხლეცა.

ამ სიტუაქებით აღძრულმა ი..ემ უთხრა ლ...ჯან!. იცოდე რო მეუანდეს დედ-მამა, არა ვკითხამ, ნათესავნი

თუ მეგობარნი, გინა ჩუჭულეზა ვერ დამაპროკოლებენ ვერა რას, ჩემის გულის სურვილს ვინც ეწინააღმდეგება იმას ავით მოგეპურობი, მე არ ვეძებ დიდ გუარიახს ზ მზითვიანს, არც შენს ვინაობას, მე ვადავსწუვიტე შენ მამწონსარ, შენის მეტი არავინ მინდა! სამსახურშიაც რომ არ ვიყო კარგი შემოსავლიანი მამული მაქვს, გვექნება უსრუნველი ცხოვრება შენი მომხადება ვოველივე მე ვიცი, ბოლო ჯუარის წერა იქნება, ამახედ რას იტყვი? ლ..ამ ძირს მაუურებელმა ზ გულით კმაყოფილმა, რაღა მოგასსენოთ მეც თანხმა ვიქნები.

უთხრა ი..ემ ძალიან კარგი? იყავით მოსვენებით. ქალი დარწმუნებული სინარულით სამსე წავიდა, რა დაშთა მარტო, ი..ემ წამოიძახა ღმერთო ჩემო? რა უმანკობაა! რა გულისაა! მაგრამ რა ვქნა! როგორ მოვაგუარო? ან რა ვიფიქრო? ეს მშუჭნიერი ქმნილება სასე ჭკუითა ზ ნიჭიერებითა ვადაგდებულა! ფასი არა აქვს არც მშუჭნება, ისე როგორც თავის ალაგს ალმასსა? რომელსა აქვს მაშინ მხოლოდ ელვარება როდესაც გაითლება გინა გაიწმინდება, ეგრეთუჭ ამ ქალის გონებას უნდა გათლა. ესე იგი, სწავლა რომ გამოცეს ალმასისაებრ ბრწეინვალება. ეჭ! რაც იქნება იქნება. უნდა გამოვიუქნანო ვინც რაც უნდათ სთქვან.

ი..ემ დაბეჯითა რა თავისი ფიქრი, გაემართა თავის მაშიდა ქვრივს ელისაბედთან, რომელი შემდგომ დედისა უევარდა, იგი ატარებდა ბრწეინვალეს ცხოვრებითა სასახლე ჭქონდა დიდ მშუჭნიერი ბაღჩა ხეივნი-

ანი, ორის მოახლისა & ორის მსახურის სინახარ, უთხრა: მაძიდავ, გასსოვდესთ მარტოს თქუნი მოგასხენებთ ჩემს სურვილს! ძრიელ სუ გაჭკვირდებით, მე უნდა ვიქორწინო ერთს ნემენცის ქალსე რომლისათჳსაც მოვსულვარ ამაზე რჩევისათჳს.

ძიუგო ელისაბედმა, რას მეუბნებით? როგორ თუ ნემენცისა, უთუოთ მაღალის წოდებისა განათლებული, ან მდიდრისა იქნება, აბა მითხარ ვინ არის ან ფული რამდენი აქუხს.

უთხრა ი..ემ: ეგენი არც ერთი არა აქუხს, ტანისამოსიც მე უნდა შეუმზადო, რქესა ჭეიღის.

ძიუგო ელისაბედმა, დღეს აზრილია შვილო? მოსუცებულს მაძიდასთან სუმრობას ავირებ?

უთხრა ი..ემ, მე აქ სასუმრელს ვერასა ვხედამ მართალს მოგასხენებთ.

ელისაბედმა გაცებულმა, თუ არა სუმრობთ? მაძ როგორ ვიფიქრო? იქნება იმ ახალი გადმოსული ნემენცებისაგან ვინმე იეოს?

უთხრა ი..ემ, ჰო ნემენცის ქალია ვნახე ძრიელ მაძეონა.

მაშინ ელისაბედმა შეჭევირა, ეს რა გავიგონე! ეს რა შეურაცხებაა! რა სასიხდარი საქმეა! გაგონილა! თქმულა! მერძევე გონბიო? ქუჩა ქუჩა მაწანწალა! ვაი ურებო? თუალებო? დადექით? გენაცუალეთ აქამდინ ველანნი მოველოდით როგორც განათლებულის კაცისაგან სამაგალითოსა & სასარგებლოსა რასმე საქმესა,

ნაცვლად ამისა დასდგომისარ უკუნურს ზ საციცხავს
საქმესა; კენაცუალოს მამიდა შვილო? მოდი გონსა შე-
აფურთხე ეშმაკსა; ამოიღე გულიდამ ეგ აზრი.

ი..ემ ქუდი აიტაცა ზ უთხრა: მამიდავ? შერბევა
მაგრამ ამირჩევა საცოლედ. ამასთანავე ჩემი ვალი შე-
ვანრულე, ახლა რადგან ეწინააღმდეგები ჩემს სურვილს
მეც აღარას გკითხამ მშვიდობით.

ელისაბედმა სტაცა ველი მოაბრუნა, დაისრუა გვერ-
დით ზ უთხრა: მოიცა ნუ სჯავრობ კარგათ ვიფიქროთ.

უთხრა ი..ემ: საფიქრებელი აღარა მაქვსრა? მე ვა-
ნობ, საცოლე ვიშოვნე მშუწნიერი, ჭკვიანი გონიერი.

მიუგო ელისაბედმა: შვილო მოიფიქრე შენი ოჯა-
ხისა ზ შენის ღირსებისათვის როგორი სირცხვილია?
რას იტყვიან ნათესავნი ზ მეგობარნი? ან რის მაქნი-
სი იქნება, ოჯახში ზ საზოგადოებაში, უწურთვნიელი
უსწავლელი, დამიჯვრე დანებე თავი, გირჩევ შეირთო
თუ ზელავია არ მოგწონს სხვა არის უკეთესი, მოცი-
ქული კიდევ მოვიდა ჩემთან, დიდის თავადის ქალი
დიდი მსითვინი, შენგან ერთი სიტყვა თანხმობისა მა-
შინვე ეოველივე მსათ იქნება.

მე გავითავუე, უთხრა ი..ემ. იმის მეტი არავინ მი-
ნდა, ამასთანავე ვინ ვითხრათ თუ არ მაღალის წოდე-
ბისა, კაცნი არც ქალნი არ ვარგანან, ეგ ტყუილია!
ზირადი ღირსება უმჯობესია გვარეულობასა; ერთი სი-
ტყვეთ ვისაც თუთ ბუნება მიანიჭებს მაღალს სულსა
ზ შეამკობს ეოველითვე ბრწეინვალე ღირსებითა გამო-

ბრწყინდება წინაშე სასოგადოებისა? & აღუბლსცა უსუნაესსა დიდებასა, მაშასადამე მე ვჭბოვე ქალი შემკობილი, ღირსი ჩემის ცოლობისა, არ ვჭკითხულობ რა წოდებისაა, კაიკეთ თუ არა?

რა ვქნა! შეილო? უთხრა მამიღამ, შენი ნებაა! რაღა გესწავლება! აბა ახლა მითხარი რაში მოგესმარო.

მიუგო ი..ემ, ახლა მგონია მიხვდი; მე უგუნურათ არ ვიქცევი, მე ასე მინდა, ექუსი თუჭ მანცა იუოს აქ თქუჭნთან ტანისამოსი & ყოველივე მოუძსადრთ მიუხინოთ ჩუჭნი უჩიტელი ვასილ ივანიჩი ასწავლოს წერა კითხვა, აუხსნას რუსული, ქართული, ნემენცური ლაპარაკი სომ იცის & თქუჭნცა რასაკვრველია სახლოსნობისას ასწავლით მინამდისინ ჩემს საქმეებსაც მოვრჩები & დავიწერ ჯუარსა.

მიუგო ელისაბედმა, ახა ღმერთო ჩემო? მანდაც გამოდის მოტაცება რას იტყვიან ხალხნი? თუ არა & იმ ქალსა ეოლება დედ-მამა სახლიც ექნებათ.

მე იმათ არ ვენდობი, რა ვიცი ბოლოს რა გამოვა, მეორეც ესა რომ, აქ ჩუჭნს ნებასე მოვამსადებთ ვასწავლით.

სად არის ესლა? ჭკითხა ელისაბედმა.

დედ-მამის სახლშია, უთხრა ი..ემ, რძეს ატარებს, სუალ მოვა თუ არა საღამოზე აქ დაუბადებ.

გაკონილა! წამოიძასა ელისაბედმა, მაგრამ მე დამავიწედა, ჭო! რა გაეწეობა ეგრე იუოს.

ამასთანავე უთხრა ი..ემ: მე ესლავე წაუალ ზოვი-

ლანჯარაკებ ვასილ ივანისთანა, მკერვალიც თავის დრო-
სუ მოვა ტანისამოსსუ მოვილანჯარაკებთ ნახვამდინ მშვი-
დობით.

მეორეს დღეს ჩუჭულებისამებრ მოვიდა ი..ეს სა-
ხლში ლ..და ზ სულამოსედ წარუდგინა მამიდასა ზ მა-
მიდამაც რა იხილა უბრალოს ტანისამოსში გასჭუჭული,
კინაღამ მწუნარებით გული შეუწუნდა ზ მანც კი და-
იკივლა კენაცვალეთ ამას რას ვხედავ! უნდოდა მისვე
გაეგდო კარსუ მაცრამ ი..ეს ხათრითა ზ მორიდებისა
თავი შეიძავრა ჯერ ხანობით, მერმე რა კარგათ გას-
ჩხრიკა დაწუობილობა სახისა ტანადობისა ფეროვნები-
თა ზ სიცოცხლითა სამსე, მაშინ სინარულით კინაღამ
გული ამოუარდა, ქალი დამორჩილებული ბანეს აბა-
ნოში; ჩააცვეს ქართუჭლთ ჩუჭულებისამებრ საუკეთესო
საცმელი ზ უცებ გამობრწეინდა ქალი მსეებრ განშუჭ-
ნებული.

ამისთანა ეოფით შეუმზადეს სამეოფი დაუდგინეს
მსახურნი ზ დაუწვეს წრთვნა, სწავლა სხუა ზ სხუა სა-
გნებისა.

7.

მამიდამა ამა ქალისამა მ..ამ, სამჯერ მისულმა სა-
ხლსა ი..სა იკითხა ზ მსახურთა უთხრეს: ლ..ა დი-
ლას იუო ზ წავიდაო, გაბრუნებული მივიდა შინა იკი-

თხა თუ არა მაშინვე დედამ ზ სხუათა დაიძახეს: ვაი უშველებელსა! ქალი დაკარგულა ჩქარა ჩქარა! მიატანეთ ფეს ზ ფეს უშველეთ? თორემ დაიღუპაო, მისცვივდნენ მ...ს დაუწუეს ჩხუბი, წეწა როგორც დაჭკარვე წადი თვალები დაითხარე იპოვო? თორემ ვაი შენს თავსაო? ზოგმა სთქუტს ეკ ავი სულია! ვინ იცის ქალს რა უყო თქალ სჩინოა ქალია! თუ არ იპოვოს დაარჩეთ ჩააქუავეთ მაგისი ბრალა.

მ..ამ ამოიოხრა რა, გამობრუნდა უკანვე, წამოიუქანა ბიჭი საძებრად, ფიქრისაგან გაბრუებულსა არ ესმოდა შეექვსედ ქუაზე გადაჩესა, ანობდა თავისთვს: ეს რა ცეცხლში ჩავარდი! რა ვქნა! სად ვიპოვნო? ბატონმა ი...ემ სომ არ დამიძალა სომ არ ნახა იმის სიღამაზე, მაგრამ ის საგანგებო დიდი კაცია არ იკადრებს ურიგო საქმეს, მაინც კი იმას უნდა ვკითხო? ახ! წამოიძახა უცებ ბებერმა ძლივს არ მამაგონდა! მეიღნის ზირის ბაულები, ოჭანა ზ საქუა, ორნივენი ამ ქალისათვის გაგვიყებულნი ივენეს, უთუოთ ერთ ერთმა მოიტაცა, ამასობაში კიდევ მივიდნენ ბაულებთან აქეთ იქიდან დაურეკეს დუქნის წინ დაკიდებულნი ჰატარა ზარები, ზ დაუძახეს: ბებერო როგორა ხარ, რა უეაჲ ლ..და? სიტყვები ესე ტყვიასაებრ მოხუდა ზ თავიდან ბოლმდის დაურბინა ქრუანტელმა, მერმე დაღონებული დადგა ზ ჭფიქრობდა საიდან დაეწყო თავისი საქმე, ბოლოს ისევ საქუამ ჭკითხა: სომ სათქმელი არა გაქუს რა.

მ..ამ ვაინძო ზ ჭკითხა: ლ..და სომ არ უნახამს?

იმან ზასუნის მაგიერ ვაიცინა, ლამაზი ლ..და? დაჰ-
კარგე როგორ არ მინახამს? დღეს მე ვნახე? აი აი
ოჰანამ ლაპარაკით წაიუქანა აიმ ქუჩისაკენ.

ხედამ მაგ ავასაკსა! წამოიძახა მ..ამ შეწუხებულმა,
მერე რა ქნეს?

მიუგო საქუამ კიდევ მასწარაობით: მერე ზ მერე
რა კითხვა უნდა! ლამაზი ქალი ზ ბიჭი, განა არ იცი
რას იქმოდნენ.

მ..ა ღარჩა თავ უარ დაცემული, ოჰანასე ეჭვი და-
ამტკიცა მაგრამ არ იცოდა რა უნდა ექნა, მერმე ძლი-
ვს გაბედა ჰკითხა ოჰანასა, თუ ქალი რა იქნაო.

ოჰანამ ვაოცებულმა ძალზე ვაიცინა ზ აქეთ იქით
მესობლებს შედუქნებს გადასძახა ზ მერმე წამოიძახა:
აი საკურველი! ქალაქში ვინ იცის ვინ მოიტაცა! ან
თითონ გაჭვიდა სადმე ზ მე კი მკითხამს სად არისო,
როდის მამაბარე შე ქოფაკო ბებერო? შენისთანას ვერე
უნდა, სმის ვაცემას მიგრძალავდი, ცხონდა მამა მომ-
ტაცებლისა!

მ..ამ ხვეწნა დაუწყო, დედა შეილობას ნუ დამიძა-
ლამ, ემ ქუჩასე ერთათ ლაპარაკით ჩავივლიათ დღესა
სად არის მითხარ.

ოჰანამ დაუვირა: დაიკარგე იქითა და! სათაე?

მ..ა ღარჩა თავ უარ დაცემული, ძალზე დაღონებუ-
ლი დაბრუნდა შინისაკენ სიბნელეში კუნესით..

მამას ქალისას ახლათ მინდვრიდამ მოსულს უან-
ბეს დაკარგვა ლ..ი, რომელსა მოვერწნო ცეცხლებრ, ამა-

ვესა ღამესა დანიშნულიცა ღ...ი მოვიდა, სცნო თუ არა
 თავ სარ დაცემული მსწრაფელ მიიჭრა სასიძამროსთან,
 იმ დროსა, როდესაც მამა ღ...ი აღვრსნებული მრის-
 ხანებითა ჯავრობდა, უვიროდა მოკვლამ! დაუარხო! ქო-
 ფაკ მ...! რათ მოიშორა ქალი რათ დამიკარგა! გაჯა-
 ვრებულმა აიტაცა ჯოსი საცემრად და გაეყანა კარები-
 საკენ, ამ დროს კარებში მომაუაღს სასიძოს ებგერა და
 ჩანტვრია ცხვირ ჰირი, რომლისაგან წადენილმა სის-
 ხლმა შეუღება ტანისამოსი და იქაურობა.

კ...მა თითქო ახლათ მილისაგან გამოვკვეულმა უცებ
 დაიუვირა: ამას რას ვსეღამ? შვილო სიმე ეგ-შენა სარ?
 ვაიმე! ვაიმე! ეს რა სიბრევეუ მამივიდა! ჩქარა ბანბა
 წეღლი?

სასიძომ წულთ მოიბანა ჰირი და ცხვირის ხეს-
 ტობებში დაუცო ბანბა სისხლის შესწვეეტად, მერმე
 მობრუნდა სასიდუდროს კელსე აკოცა და უთხრა კ...ს:
 თქუწნ კაი მისაღმება ცვოდნათ, ეს ცხვირი მე აღარ
 გამამადგება!

მიუგო კ...მა, კარგი ნუ სჯავრობ? ვერ გავიგე? ბო-
 დიშს ვისდი.

მიუგო სასიძომ და თან ცხვირიდან წადენილს სი-
 სხლს იწმენდა, შენ ჩემთან ვერ გამართლდები მხო-
 ლოდ ცხვირ ჰირის დასამტვრევად როგორ დამიბარე
 განა ასე უნდა! ახლა ვნახამ როგორ ნამუსიანად ჩამა-
 ბარებ ქალსა!

მიუგო სასიძამრომ: ჭო! აბა ეგ არის სამწუნარო?

მე მაგ საქმემ გადაშროია! ველარა გავიგერა, წავიდეთ ქოფაკი მ..ა ვნახოთ.

უთხრა გ..ა: კარგი იქნება! ზეწვიდნენ, მივიდნენ ნახეს მ..ას იმ მინუტს მისულს დაქანცულსა ძირს დაცემულს, მისწულნი დედაკაცნი ჰკითხავდნენ რა ჰქნა! ვერ ჰპოვა ლ..და!

მ..ნა ტირილით მიუგებდა, გენაცვალეთ ჩამქოლეთ? ქალაქში იმტელ მტაცებელ ხალხში დაიკარგოს რამე განაღდა იპოება! რაღა ვქნა! იმის რეტიანს მამას რა ზასუსი გავსცე? იმ გასაქრობს ერთს მინუტს განვშორდი არ ვიცი რა მიწის მგელი აუხნდა!

ამ დროს სიბნელეში იმის თუალთა წარმოუდგა კ..რი საშინელ სულთა მსუთათა ზე გ..ის ჯოჯოხეთის ტარტაროხათა, იმან შიშით აკანკალებულმა უცებ დაიკივლა საშინელის ხმითა შემობრალეთ? ნუ მამკლამთ? ნუ დამღუპავთ? ჩემი ბრალი არ არის?

მაშ ვისი ბრალია! შე ქოფაკო? უთხრა კ..მა, შენ ჩავაბარე ლ..და! გვერდიდამ რათ მოიშორე? დაჰქარგე ძროხა ხომ არ იყო? მე ბევრს რასმე ვჰფიქრობ შენს კუდიანობასე. იქნება კიდევ გაჰყიდე? ზე ტუილათა სტიროდე, ადექ ადექ? წამოდი ზასუსი მამეცი, თორემ მაგ შენის ზურგის ტვაფიდამ ეშმაკების ქალამანს ამოვასხამ.

მ..ნა უმეტეს დაეცა ზე დაიწყო ღრიხლი, ვაიმე? ვაიმე? ვაიმე? მიშველეთ? გენაცვალეთ? ეშმაკების ქალამანსაო? ან სად უნდა წამიუვანოთ? ვაიმე! შვილებო? გესალმებით! იმ გასაქრობმა ეს რა ცეცხლი მამიკიდა!

ვაი ჩემს თავსა! ვაი ვაი! რატომ არ ვჭკუდები.

გ...ს შეებრალა უბედური ბებერი, მაგრამ დაკარგვი-
სთვის ველარ შეიმაგრა თავი ჭ უთხრა ტირილით, რა-
ღა იქნება, ამაღამ დანახებს თავი უცნობო ბებერს,
ჩუწნ წავიდეთ დრო გვაქუს ტირილისა! ძლიუს დაიო-
ღია სასიძამრო. ცაბრუნდნენ შინა გათენებამდინ არ და-
სცხრნენ ტირილისა ჭ გლოვინსაგან; ვასძამსე გ...ს რა-
მდენსაც სოსოვდნენ არა რასა სჭამდა, შორს გზა გა-
მოვლილი დაქანცული მშიერი, მწუსარებისაგან შეჭერო-
ბილი იჯდა ჭ ქვითქვათებდა ცრემლ მფრქვეველი.

მეორეს დღეს მ...ას მოუწოდეს ჭ უთხრეს: შენ ჩუწ-
ნო დამღუნაო? გვითხარ სად დაგვიკარგე შული? გვი-
თხარ სად ვეებოთ?

მ...ამ შიშით აკანკალებულმა მიუგო: ზეთ მცა ჭ
ძირს დედა მიწა! მე უბრალო ვარ, ნუ დამწუხამთ უცი-
ლთს ცილითა! აი როგორ იყო? მე ჭ ლ...ას გუუწან-
დნენ სსუათა შორის ორი კარგი მუშტარი ერთი დიდი
კაცი, ჭ მეორე ბაულები, ასე რომ, რაც კასასეიდი რბე
ღ კარაქი დაგვწიებოდა ის ბაულები ეიდულობდნენ ცო-
ტა იაზად, გუშინ დიღას ლ...და შევიდა ნაცნობის თა-
ვადის სასლში, მე სსუა მუშტრებში გავერთე მერმე წა-
მოსულის დროს მიველ, მეორეთ მესამეთაც ვჭკითსე მა-
გრამ ველარ გავიკერა.

უთხრა სასიძომ, ის თავადი ან ის ბაულები ლ...ას
ცუდის თუაღით ხომ არ უუბრებდნენ? რა საკვრველია!
უთხრა მ...ამ, ის ემაწვილი ძალიან აღერსიანათ ეცე-

ოღა, მაგრამ თავადების წესი ისეთია! ზგრეთვე ბაულებიც სძირბდ შეჭურებდნენ.

გ.....მა შემოიკრა შუბლს ველი ზ დაიძახა: ამ საშვი ერთ ერთია დამღუპველი ლ....სი. ახ თუ შევიტვობ რომელია! მე მოვექცევი ისე როგორც რიგია! მიუბრუნდა მ..ას მაინც იმ ემაწვილსუ ან იმ ბაულებსუ სომ ეჭვი არა გაქსრა? ჩუწნ როგორმე ველაზარაკოთ გავსტესოთ.

მიუგო მ..ამ: იმათთან ეს ეჭვებიან რომ, იმ ემაწვილთან გუშინ შევიდა ზ მერე აღარ ვიცი. ბაულებთანაც ეს არის რომ, ამ ემაწვილის სასლიდამ გამოსულს, ოჭანა ბაუალი შესვედრია ზ ქუჩისკენ ერთათ ლაზარაკით წასულან.

ორივემ ერთათ მისძახეს: ვინ გითხრათ რო ეზ გრე იყო?

მიუგო მ..ამ: მეორე ბაუალმა საქუამ მითხრა: აი ემ ბიჭთანა; ამითიც დასჯერებელია რომ ის ოჭანა გიჟდებოდა ლ.....უს მე შემუქრებოდა რათ მიშლიო.

მაშინ ორივემ ნეკსე იუბინეს, აა! იმ დიდკაცის სასლიდამ გამოსულა! შესვედრია ბაუალი ოჭანა ზ ქუჩისაკენ წაუეჟანია! ეგ არის ეგ! ეგ ოჭანა ავასაკი! ჩუწნი ქალის მამტაცებელი. ზ ეჭვიც ცხადია გ.....რი შევარდა საჩქაროთ აიტაცა ანგლიური თოფი ზ დაიწყო საშინელი უვირილი: გამიშვით! იმ ოჭანას ესლაჟე გაუქრობ სიცოცხლესა! გადაიგდო მხარსუ ზ გასწია გაბრახებულმა, მაგრამ გ.....მა როგორც იყო გამოართუა

თოფი ზე უთხრა ჯერ წაუიდეთ ქალისა გავიგოთ რამე; მერე სასამართლოს კანონი აქუს დასჯიან.

წაიუქანეს მინა, ჭკითხეს მეიდნის ბაულებს ოჭანას ზე საქუას, იმათ როგორც გაკვირვებულთა უარი ჭეუქს, მაშინ გამოუცხადეს ზოლიციის მოსამართლეს ზე დაატუსადეს ოჭანა, სამს დღეს უკან საქუაც დაიჭირეს, რადგან გადასთქუა ვითამ ზე არ აჩუქნა რომ, ოჭანას ლ...და ქუჩისაკენ წაიუქანოს, დასამტკიცებელი ნიშანი ეჭვისა ვერა რა ჭეოვეს, საქუა გამოუძვეს ერთ თუქსე ზე ოჭანა დარჩა ტუსაღათ, მაგრამ ლ...ას მამა დედა სასიმო ჩაცვიდნენ დიდს მწუხარებასა, დღე ეოველ სასამართლოს ზე აქეთ იქით მებნაში აღამებდნენ ზე ვერა გაიკესრა, ანობდნენ: ოჭანა ავ კაცსა ჭეავს, ცუდი თუალები აქუს, თავის ნებით არა სტეღება! კელს არ ავიღებთ, იმაზე ეჭვი ცხადია! იმტელი უნდა იტანჯოს, მანამ ვატეღეს ზე თავის ნებით გამოაჩინოს ლ...და

8.

შემდგომ სამი თუა, მივიდნენ კიდევ ი.....თან დაღონებულთა მოასსენეს:

ბატონო გთხოვთ კვიბრძანათ, იქნება იცოდეთ რამე ლ...სი, ერთი ვნახო უბედურმა მამამ მერე თუნდა მოკეჭდე.

ი...ეს შეებრაღა მამა, ამასთანავე იფიქრა: როდე-

მდის დამალოს, უთხრა მამას: დამიძაღლებთ ჩუწნები-
სთჯს? იმათ ამ სიტუაჲსე დაჩქვილთა დაუწყეს ვედრე-
ბა ერთი მსოფლოდ აჩუწნოსთ.

მაშ კარგი: უთხრა ი...ემ, ნახეთ ელანარაკეთ. და-
სწერა ბარათი ჳ მისცა სვიმონას, წაიღე მიეცია მამი-
და ელისაბედსა, მისცეს ნება ჳ აჩუწნოს ამათ ლ..და.

წაიუჲანა სვიმონამ, კ....რი ჳ გ....ს განულო რამ-
დენიმე ქუჩა, ბოლოს შეიუჲანა დიდ გალანინან სახლე-
ბშია, განატარა რამდენიმე, ოთახნი, შეიუჲანა სალიდამ
პირ ჳ პირ ლ...ას ოთახში, სადაცა ძვირფასის მები-
ლით განმუწნებულ იყო ჳ ძირს ხალები დაკეულ,
კედლებსე ეკიდნენ მეფეთა ჳ სსუათა ძვირფასნი კარტი-
ნები, ლ..და იჯდა მდივანსე დიდად მორთული, კელში
ეჭირა წიგნი ჩუმათ კითხულობდა, რა მამა ჳ დანიშ-
ნული თჯსი იხილა, შეჰკრთა ჳ ფერმა გადაჰკრა დიდ
სანს სმა ამოუღებლივ, იმათაც მდაბლათ თავი დაუკრეს
მდივანსე მჯდომს ბრწეინვალე მნათობსა, ვერ მოიფი-
ქრებდნენ ის ქალი ლ..და იქნებოდა ამისთანა დიდებსა
ღ ჰატეში ჳ განცხრომაში.

შემდგომ რუა მინუტის ჩუმათ დგომისა გამობრძა-
ნდა სსუა ოთახიდან ელისაბედი რომელსა აგრეთვე და-
უკრეს თავი.

უთხრა: აბა რომელია ლ...ას მამა?

მოახსენა კ.....მა: მე ვარ ბატონო, ჳ წარსდგა წინა.

უთხრა: აი ნახე, ელანარაკე შენს შვილსა ლ...ას.
იმათ ვაოცებულსა ლ...სე მიაქციეს თუალნი ჳ შეჰ-

უურებდნენ ჯერეთ ვერბ რას ცამბეღველნი.

ელისაბედმა უთხრა: ღ...ას: მჯლო ი...ეს მოუწერია მამა ნახეო & შენ იცი რასაც ელაპარაკებით, რა გავიდა ელისაბედი, წამოღვა ღ...და მოესვია მამას & უთხრა: ვინ იცის რა რიგათ სწუსარ.

მამა მოესვია & ცრემლ მფრქვეველმა უთხრა: მჯლო, შენთვის არ ვიწუხო ვილა მეავს შენის მეტი! დავანებე თავი ეველა გაოსრდა! რათ რა შინდა, სამი თვეა ვიტანჯები, შინ ველარ შევსულვარ საცოდარობით, საბრალო დედა-შენი ქუჭმაგებში მოსთქეამს დიდის გლოვითა & მკონია ველარცკი იცოცხლოს. საწეალი მ..ნა კინაღამ ჩავაქვავეთ! რომ შენ ველარ გინოვეთ, ახლა იფიქრე სამწუსარო იქნება თუ არა!

ღ...ამ ამ გუარს მამის ღაპარაკსე ცრემლები გადმოეარა & წარმოსთქეა, საბრალო დედა ჩემო, შენ მებრალეები მეტის მეტათა! შენი დაწერულებული გული ვერ აიტანს მწუსარებასა! არ ვიცი გავათბობლა შენს გაციებულს გულსა! & იმან მოიწმინდა ცრემლნი.

შემდგომ უთხრა მამას: ჩემთვის ნულარ იწუსებთ მამავ, მსედავთ როგორ დიდებაში ვარ?

ღმერთო ჩემო! უთხრა მამამ, მჯილო, ვინ დაიდო ჩემი ცოდო, ვინ შევიდა შენის უბედურის დედ მამის ღალატში, ვინ შევიცეულა დედ მამასე ის გული რომელიც ამ ჩემს გამხმარს გულს გამინედლებდა სოლმე, ესლა შენს დედ მამას ტირილისა & ვაების მეტი აღარა გვაქუსრა! არც პროხები, არც სახლი, არც ვენასი

აღარც სხუა რამე ქონება სულ ფუჭია ჩუწნთვს უშენოდ. მე შენით მქონდა იმედი, მიტირებდი, დამმარსავდი! ახლა რაღა დამრჩა!

საკვრეელია მამავ! მავ სიტუეჭზბიდამ გამოდის მიკრძალამ გათხოებასა ქმარსა!

მე მაგას როგორ ვიტყვ. მიუგო მამამ, ქმარი დიასაც გინდა! მაგრამ, ისეთი ქმარი, რომელიც შენს მამის შჯლობას შეჭყფერის ზ მე გამომადგება ჭირში ზ ლხინში. აი შენი ქმარი გ...ნი განა ვეღარა სცნობ? უველამ იცის ამასე დანიშნული სარ ზ ამას ეკუთვნი.

უთხრა ლ...ამ: ჩემი საქმრო ვინც არის ზ ვისაც ვეკუთვნი კარგათ ვიცნობ, თუ ჩემი მამა-შჯლობა გინდა მაგისთანა ლხაჩაკსე ველი აიღე.

გ...ის აქამომდე ჩუმათ მდგარი, გაოცებული ხედავდა ლ...ას შავს თუალებს, შავს სშირს წარბებს, ძალზე თეთრ წითელ ლოყებს, სურათს ცხვირს ზატარა ტუჩებს, უკან გადაფრილს თითქმის ფეხებანდინ სწვილთა ნაწნავთა ოქროს ფერთა, მომარგალიტულის თასაკრავით ზ ჭრელის მოსახვევ მორთულობითა ისე აღუქავებულს, რომლისა უებრო სიტურფეს საბრალთ ასე ეაკიყებინა, თითქო ლ...ას თავზე ცეცხლი გადაეყარა, ვერ უმართავდა თუაღსა, ბოლოს ასეთმა ჟრუანტელმა დაურბინა ძარღუჭბში რომ, დაღვივებულის ცეცხლივით ენთებოდა ზ ადვილ საცნობელ იყო რო ლ...ას სიუჭარული მოჭკრწხებოდა მოუნელებელ ცეცხლად, მერმე ძალ დატანებულმა წარსდგა ზ მოახსენა ძლივს ენა გა-

მოგნებულმა შიშით კრძალვით, ლ...ჯან, განა რა დავიძახე ისეთი რო აგრე უწყებლო ხართ, ჩემსე არასა ფიქრობთ. მე-გი იმედი მაქვს და ვერცა ვინ წამართმევს შენს თავსა, ჩუჭნის ჩუჭულებისამებრ კანონით მე მეკუთვნი, მცაში ახუალ ამოგევიბი და ქვეშენელში ჩავუვიბი.

უთხრა ლ...ამ: შენი ლაპარაკი საჭირო არ არის; მე მაგის ზასუსს არ მოგცემ ამის მეტსა რომ, კარგი იქნება წახვიდე სხუა მონასხო და ჩემი სახელი აღარ გაახსენო გაიკეთ?

დმერთო ჩემო! უთხრა მამამ: სულ უველაში გამოცვლილხარ, გაცციებია სიუქარული და გული ჩუჭნსე; ერთი ეს მითხარ ვინ გავგორგულა! მშობლებსე და ნიშნულსე? ვინ მოგიტაცა? ან ვინ მოგიუქანა აქა იმ ჩება მეტელმა!

მამავ? უთხრა მძუდად ლ...ამ, წინ დაიხედეთ სადა ხართ! რა გინდათ სთქუათ? მე არა-ვის მოუტაცნივარ, მე თითონ მოვედი აქა და ზასუსის მამცემიც მე ვარ, ნებას არ მოგცემთ აქ თქუჭნებურად იუვიროთ! ქმრის შერთუა! მოწონება ჩემი საქმეა! შენ ვერ მეტევი, ვე ნუ გინდა ეს ჩემი თქმული ძალით შეირთეო.

მამამ თავის ქნევით შესედა გ...სს ვაბრახებულმა ლ...სე და მერმე დამშვიდებით უთხრა: მჯლო მამ რა ვქნა! არ წამოხვალ? სულთ მბრძოლს დედას არა ნახამ?

დედას ვნახამ თავის დროსე, მძულობით მამავ. მე

გირჩევ გული დაიშვიდო, მე ისევ შული ვარ უქვლას
კარგათ იქნება.

კ.....მა ჭ ცენრისმა თავის ქნევით ჭ ბუტბუტითა
განვლეს ვარე ვაბრასიანებულთა წარმოსთქმულს ხედამ,
გასაფუჭებელი როგორ გამოცვლილა სახითა თუ სასი-
ათითა, ამისთანა სიტუქვებს კულავ როგორ ვაბედდა,
თითონ მოსულა აქა, საწუბლ ბაულებს ჭ მ..ას რამ-
დენი სატანჯულელი მივაყენეთ.

მაშინ კ.....მა ჭ კ.....მა სასამართლოს მეორეთ ვა-
მოუცხადეს ქალის ზოვნა, ბაულები ვაანთავისუფლონ
ტუსალობისა ჭ ეჭვისაგან.

ასლა ბაულებმა საქვამ ჭ ოჭანამ, შეიტანეს საჩი-
ვარი რომ, იმათის სიცრუის ცილის წამებითა გამოი-
არეს ტუსალობა, აგრეთვე დაჭკარკეს ნდობა სასოკადო-
ებაში, მიეცით დიდი საწალი ამის გამო ითხოვეს ვა-
რდასდევინება მათი.

კ...ერ ჭ კ...ის მეისვე დაატუსაღეს ჭ შუუღუნენ
ვარჩევა ვადაწუვეტას, ი...ეს ეს საქმე თუმიცა წინა აღ-
მდევად ეჩუტნა მაგრამ მამა ლ....სი ჭ კ...ის თავიან-
თის უგუნურებით ჩაცვივდნენ რა დიდს ვაჭირქვებაში
აღიძრა შემწობისათვის მათისა, მაშინვე თხოვნითა
ი.....თა მოსამართლე შუა შემოვიდა ბაულებისა ჭ ტუ-
სალებისა, ერთმანერთთან მძვდობა ჭყო ჭ საქმე მათ
მიერ დაწობილი მოსალო, ამისთვის ნემენცნი თავიანთს
განმათავისუფლებელს ი.....თან მოსდრკენ მადლობა
მოახსენეს, მერმე ვაკვრუებულნი ანობდნენ: რა სათაბა-

ლას მოგუარნინა! ღმერთო ჩემო! რა კაცი უოფილა!
 ზირიღამ თითქო რმესა & კარაქს აწვიმებსო.

9.

კ...რი გაკვრეფებული ანობდა: ეს დიდი კაცი ლ...ას
 რა რიგათ გაუკიჟებია სიუქარულითო! მაგრამ უოვე-
 ლიჟე ჩემთვს უსარგებლო იქნება! მე არ გამამადგება
 ჭირში თუ ღსინში, ამას თავ მოხდილი უნდა ვადგე!
 ბარინ? ვეძსო. თავისთან არ დამსომს ზურს არ მაჭმე-
 ვს; ერთი სიტყვთ ჩემსა & ამში დიდი სამძღვარია!
 ამასთან ზატარა ჭია ვარ! მაგრამ კ...ინი კარგი რამ
 არის, ჩემთვს თავს დასდებს, უოველს დროს ჩემთან იქ-
 ნება, ღსინი უუქარს & მეც არ მამაწეყენს, თავის ფუ-
 ლის ქისას მე მამარებს, ესლაცა მაქქენ იმისი ასი მა-
 ნათი დასასარჯავად, ერთი სიტყვით ამისთანა სხუა
 არა ვინ იქნება ჩემთვს.

კ...ინ ლ...ას სიუქარულით ასე გაკიჟებული იუო,
 არ იცოდა რას შერებოდა, მერმე მოილაზარაკა კ...თან
 & გადასწევიტეს რომ ერთიცა ვნასოთ ლ...და ჩავაგო-
 ნოთ თუ არ შეისმინოს მაშინ სხუჭბრ ვინმეოთ ღონის
 ძიება. კ...მა & კ...მა სუთი დღე იმეცადინეს მაგრამ
 ელისაბედმა & ლ...ამ არ მიიღეს, მეექქესე დღეს მივი-
 და მამა სთხოვა ი...ეს რათა ნება მისცეს ქალის ჩუჭ-
 ნებისა.

ი...ემ მაშინვე გაატანა სვიმონა ზეუთუალა ლ...ას ინახვინოს მამა, სვიმონამ წაიუქანა რა მამა, გ...ხი გზივამ გაედევნა, როდესაც მამა შეიუქანეს გ.....იც თან შეჭეუა ზე წარსდგენ ლ...ას წინა, ლ...ამ ანკელოზივით გადმოხედა რა მამასა, ჰკითხა დედის ანბავი.

მიუგო მამამ: დედაშენი ქუჭმაგებში სტირის ძლივსდა სუნთქავს, ანობს ლ...ას უნახავს საფლავში ნუ ჩამიუქანთო, რა არის შეიბრალე დედა! იმან გაგზარდა! საცოდავს შენი ნახვა სიცოცხლეს მოუბრუნებს, ერთს ხაათს ერთს მინუტს ნახე?

უთხრა ლ...ამ: მ...ამ მითხრა, დედა ძრეელ ავით არის, როგორც თქუჭნ ანობთ, იმას არა უშავსრა კარვით იქნება მეც ვნახამ კულავა ესლა ვერა.

მეორეთ მოსულას! უთხრა მამამ გაბრაზებულმა, დმერთო ჩემო! მამ მე ტუუილს ვანობ, მე სწორეთ ვანობ, უნდა გამოხვიდე ისიცა ნახო ზე კიდევ ვილა-ზარაკოთ შენს გათხოებასედ, აი საქმრო შენი მოვიდა ქორწილის ჰირობასე.

გაოცებულმა ლ...ამ უთხრა: ავი გითხარით მაგასე ნუღარას იტუჯ; მე ქმარი მუავს მეთქი! ეკ უუვალი ეს ორჯელ დატუუებით შემოგოუქანია! ამათ არ იციან თორემ კარვითანაც არ მოვაკარებენ! ამას იქით შენც აღარავინ შემოგიძვებს, წაბძანდით.

მაშინ წარსდგა გ...ის ზე სიუქარულით აღგონებულმა მოახსენა: ლ...და მოიგონე რომ მე ვარ შენი მეუღლე! ჩუჭნის ჩუჭულებისამებრ დაწინდული! ეს საქმე

ეჭვლამ იცის, არცა ვარ დასაწუნი, კაცი ვარ სწორეთ
 კაცის შული! თავი მამწონს სწორ-ამხანაგობაში ზე სა-
 სოგადობაში! ეჭვდრებს ვერ ავიტან როგორც საწა-
 ალაფსა! მაქვს ქონებაცა აი ესლაც ფოდრათში სამი
 ათასი მანათი მოვიკე, აი ასიგნაცი სულ შენთვის მი-
 ხაროდა ზე მინდოდა, უნდა იცოდე ასე უწევლოდ მი-
 ეჭარხარ! უშენოდ ერთს დღეს ვერ ვიცოცხლებ, გვე-
 დრები გამოდი აი ვიჩქებ შენ წინა!

მამამაც დაიჩოქა ზე დაიძახა: მშობლების სიუქარუ-
 ლისათვის ზე იმათის სათრისათვის გაუგონე ამას! ცებრა-
 ლებოდეს გ....ნი ცოდოა! ხედამ? ტირილი მოსდის.

ლ...ამ ანიშნა ამდგარიუენენ მაგრამ არ აღგენ, კა-
 რგი გვეოფათ! უთხრა გ....სა, ეჭვლამი სტუეი! მაში-
 ნვე არ მინდოდი, ვიძახდი არ მინდა! არა არა ზე არა!
 ძალით დანიშნა ზე სიუქარული არ იქნება! რაოდენიც
 შენ გიუქარვარ მე უმეტეს მპულხარ! მომეტებით ესლა
 როდესაც თავისუფალი აღარა ვარ! ასლა სწორეთ ქმა-
 რი შეამს.

მიუგო გ....მა ლ..და მოდი გონსა! ნუ მიჭეოლისარ
 რაღასაც ჟინსა! აბა რას შემართლები? რათა მკლამ რა-
 თა მწუნობ? მე სომ თავს ვედარ ვიცოცხლებ რომ შენ
 კელი აიღო. მე ვარ შენი ქმარი სხეა არა ვინა! აბა
 რა ზასუსს მაძლეე წინაშე დედ მამისა ზე სასოგადოე-
 ბისა? თუნდ მღუთისა? ნუ მტანჯამ, დაიჩოქვილნი კი-
 დვე კთხოვთ გვედრებით გამოდით აქედამ.

ლ..დამ მოთმინებითუან გამოსულმა, აქეთ იქით გა-

დასუდა ნახა მოსამსახურენი კაცებულნი იცინოდნენ, ნემენცურის უცოდნელობისა გამო არ იცოდნენ თუ რათ შერებოდნენ, გულ მოსულმა დაუძახა: ადექით მეტი! გამეცალეთ! წადით გეოფათ!

ადგნენ რა უთხრა გ.....მა: მაშ გვ არის თქვენნი ზასუსი უარის თქმა?

უთხრა ლ...ამ: ჭო! ჭო! ჭო!! წადით, წადით.

გაბრაზებულმა გ.....მა კარგი მამა! ვნასოთ ვინ დავცემა, მე თუ შენა? კარგათ იფიქრეთ თუ თქვენ უარის თქმით მამკლამო მეც ვეცდები თქვენს სიკუდილს! თქვენნი ბედნიერება ჭ უბედურება ჩემს კვლამა! მე დავამსხვრევ თქვენს ბედნიერებას, აღარავინას შევიძინებ თუნდ წინ ვუძაპებიც დამხვდნენ გავექლამ, იმ თქვენს საქმოსთან სიყუარულს! მოგიძულოს ჭ გაგაგდოს ქუჩა-ქუჩა სათრეველად. რათ გავიწედე! იყო დრო თხნიერ ეოვლის წინააღმდეგობისა შემორჩილებოდი მე ჭ ესლა კი ვითამ ვერცეი მიცნობ? აქედამ გავალ თუ არა ვემკურები სასოკადობას. ჭ მართებლობას, ვაცნობებ რომ, ძალადობით მართმევენ იმ საცოლეს რომელიც მეკუთვნის, ჭ რომელთანაც თანა შეერთებული ვიყავ.

ამ სიტუაციისაგან ძალზე შეწუხებული მიუბრუნდა მამას, ეს სულ თქვენი წყალობაა! ბატონო მამავ?

მიუგო მამამ: რადგან ჩემს თხოვნას ზატვივს არა სცემ რა ვქნა! მართალს ანბობს, მეც თანახმა ვარ აგრე იყო.

ამისთანა ლაპარაკმა ქალი გამოიუქანა მოთმინე-

ბისკან, დასხა მწუსარების ოფლმა, & თითქმის ველარა გაიგორა რას შერებოდა ბოლოს დაუძახა & ოთხთა მოსამსახურეთა შეჭკრეს ორნივე; ლ...ამ ჰირ მიბრუნებულმა ამოიოხრა მწარედ მოიწმინდა ოფლი & თუალთაგან გარდმოცვიუნული ცრემლნი, მერმე გარდმოხედა დამშვიდებულის სახით შეკრულს მამას შებრალეებით უბრძანა რათა ისევე გახსნან მსახურთა გახსნეს რა უთხრა, განა შენც ამ სიბურის დროს დაგიდვია სიცრუეზედ თავი? ისეთი რა მოგცა მავან რომ სული-სავან ველი ავადებინა! აბა რას ანობ მავან როგორ აჭეოლიხარ? არ გეშინია სულისა?

მიუგო მამამ: შენ კი არ გეშინიან? მშობელნი & დანიშნული განადე შენი გზის მტირალნი & რომელსაც ვეუთენი უარს უშერები?

უთხრა გამწარებულმა ლ...ამ: რის დანიშნული? რას ანობთ? არა რას ეძახი ვეუთენილებასა! მე როდისა მკითხე თანხმობა? შენს თავად რაღაც ნიძანი გამოგირთმევია აილე უკან მიე & კათავდეს. სსუჭბრ ჩემთან რა საქმე აქეს! ესეც იცოდეთ მავ ცრუ შედგენილობით კიდევ რო მამიძულოს ჩემა საქმრომ, მაინც ჩემს ჰირს ველარა ნახამთ, სავამაო მშუდობით.

გ...მა ერთი კიდევ მომისმინეთ, მე არაუვისი მეშინიან, მსათა ვარ გამოვაცხადო, თქუწნი ურიგო ქცევა გამოიქეც ავის ქცევისათუს.

ამ სიტუეზზედ ლ...და გაშფოთდა & დაიძახა: გან-მშორდით მეტი? ამავე დროს მეორე ოთახნიდამ გამო-

სულმა ი...ემ იხილა ლ..და ფერ შეცვლილი ზ ცრემლ
მორეული, ჰკითხა: რა ანბავია ეს მეორე ვინ არის?

იმათ შეშინებულთა მდებლათ თაუჭანი სცეს ზ მო-
ასსენა მამამ: დედის უნახაობისთჳს ვაწუეინე.

დაუევირა ი...ემ: სტეუი! მითხარ ჩქარა! ეს მეორე
ვინ არის მეთქი? შენ მარტოს მოგე ნება ნახვისა!

მოასსენა მამამ შეშინებულმა: ბატონო? ეს განლა-
ვსთ ლ..დას დანიშნული, ჩემი მესობლის შვილია! კა-
რგი ემაწვილი კაცი!

მამინ განრისხებულმა ი...ემ: ჰო! კიდევ ამისთჳს
ეუბნებოდი ლ..დას ავ საქციელობას? როგორ გაბედეთ
ბებერო ქოფაკო, ამ ოჯახში უშუჭრი ლაპარაკი? გან-
ჩსლებულმა დაიძახა: ეი! ბიჭებო? ზანღური? ამათ ზან-
ღური? გარეკეთ? ზ აღარ შემოუშვათ? მოსამსახურებმა
მსწრაფლ გალაუნის გარეთ კარებამდინ ზანღურით გა-
აცილეს მაგრამ, ი..ნე საშინელის სიანჩსლისაგან არ
დასცნრა, მიუბრუნდა ლ..დას: მადლობელი ვარ, რომ
შენგან ასე მოტუეებული ვუოფილვარ, დანიშნულიცა
გოლია! მე კი წმინდა სული ზ გული გავიძალე ქუჭ
უიანდახად, მინდოდა ამ ცოტას ხანში დამეკვირგვინე-
ბინე უმეტესის დიდებითა! მაგრამ ესლა ვხედამ რომ,
თქუჭნ როგორც მაცდური შეჭჳარვისარ ჩემს გულსა!
მოგიწამლამს ჩემი ბედნიერება, სჩანს ჩემთან არც წმი-
ნდა სინიდისი არც ზატოსნება არ მოგიტანია!

ამ ევირილსე შემოვიდა ელისაბედი, ჰკითხა კაო-
ცებულმა, კენაცუბალოს მამიდა ნუ გაშფოთდები მით-
ხარ რა ანბავია!

ლ..დას ხდიოდა მწუსარების ოფლი, გულ ამაძვდა-
რი ღვრიდა ცრემლსა, ბოლოს გამწარებულმა დაიხოქა
ი...ეს წის ორიუ კელეხ შეტეუხილმა უთხრა: ცრუ შე-
დგენილობაა! შემობრალეთ ნუ გკვირათ?

ადექით? უთხრა ი...ემ, თქუწნი ცრემლნი მისაღე-
ბნი აღარ არიან, ველარაჳინ დამაჯვრებს, იმ თქუწნს
დანიმნულს ნემენცთან თანა შეერთებული არ ეოფილ-
იო? მე ამ საძაგელს მიმოთქმას რომელიც სასალსოთ
მოიფინება ჩემს საკიცხავად როგორც საწამლავს ვერ
გაუძლებ.

ელისაბედმა ამ სიტუტუწუხე შემოიკრა თავსა & და-
იძახა: ვაი უურებო! თუალებო დადექით! ვაი შერცხვე-
ნილსა! ვაი ქუწუანაში გამორჩეულსა! ეს რაღა გავი-
გონე, დაახლოებული დანიმნთლიცა! გენაცუალებთ ესღა
გუჯაკლდა! თავათ ეველას უკვირდათ ეს ჩუწნი საქმე;
ასღა ესეც გაიგოიონ რაღა კვეშელება? ი...ნე მულო?
წავიდეთ დავიბაროთ ვასილ ივანიჩი ამ საქმეხე მოვი-
ლაპარაკოთ, ი...ემ გადახედა ლ..დას თითქმის სატირ-
ლად მომსადებულმა, ამოიოხრა მწარედ, ჩაფიქრებულმა
მხრები აიწია & გაჭუჭუა მამიდას.

10.

სამი დღის ერთმანეთის უნახაობით როგორც ი...ემ
პრუთვე & უბეტეს ლ..დამ გამოიარეს თითქმის ერთი

საუკუნის სატანჯუჭლი, ლ..დამ არც ჭამა არცა სუა, ბოლოს ამოიკუნესა საბრლოდ ზე ამოიძახა გულის სი-ღრმისაგან, ჭოი ბორბოტნო კაცნო? მტერნო სიმართ-ლისანო? რომელთა გსურთ ცრუ ცილის წამებითა და-მისძოთ გსა ბედნიერებისა! ჟი! ძამა ჩემო? ეძმაკისგან მოცდუნებულო? კეძინოდეს მართლ-მსაჯულებისა, რო-გორც მეშურნესა ზე შჯლის მეჭულელსა! რა ვქნა! ეოფ-ლით უღონო უნათესაო, შეუწევნელმა, ვის გავენდო? ვის უთხრა ჩემი სიმართლე, ვინ შემიწინააღმდეგებს? ადგე-ბოდა ზე დაჯდებოდა გამწარებული, ამასთანავე სცნა ი...ემ ზე ელისაბედა შესცუალეს ადრინდელი სიუჭარული ზე ზატვიის ცემა, იმან მწარედ ამოიოხრა ზე მოიფიქრა როგორმე თავის თავი გახმართლოს.

ი....მაც დაჭლეკებულმა ლ..დას უნახაობით გამო-იარა სატანჯუჭლი ზე მესამეს დღეს უცებ გაელო კარი შევიდნენ ი..ნე ზე უჩიტელი ვასილ ივანიჩი, უთხრა ი...ემ: აი ქაღალდი? რომლითა მოსამართლე მიმი-წოდეს სხვასუსოთ. ვითამ მე მოვტაცე მამას ქალი ზე განუაშორე საუჭარელს დანიშნულს მეუღლესა! თქუჭნ დანწოშნებული ხართ რა რიგის ტრფიალებით მიუჭა-რდით, ზე მოუთმენლად ვსწრაფობდი სჯულიერს ქორ-წინებასა! მაგრამ ახლა კი არ ვიცი როგორ გამოვსთ-ქუა ჩემი გულის კუნესა! არ ვიცი ავიტან ესრეთს შე-ურაცხებასა! ახს, ღმერთო ჩემო! რას იტყვან? დააგდო სტოლსე ქაღალდი ზე გავარდა მამიდასთან გამფოთუ-ბული.

სიტყვით იდგა უძრავად ხმა გაკმენდილი, ლ..და მძრწოლარე ცრემლის ნაკადელში მლივსდა სუნთქავდა, კვალად ამოიკუნესა რა, უთხრა: ბატონო ვასილ ივანის! შემობრალეთ უსამართლოდ ტანჯული, ნება მამეცით გამოვსთქვა თქუწნთან მანიცა საიდუმლოება & სიმართლისამებრ ჩემისა; გთხოვთ მიბძანოთ რა ვქნა!

მიუგო ვასილ ივანისმა: თუ კი შემოდინან მისა ვარ თქუწნის ზატვიის-ცემისათვის, მიბრძანეთ რა გნებავთ?

უთხრა ლ..დამ: დაბძანდით ვიანბობთ, ბატონო: მამა ჩემს & იმ ნემენცმა გ.....მა, მაგ ღონის მიუბას მიატანეს იმისთვის რომ, ი...ეს გული გამოეცუალოს ჩემსე კელი აილოს & ჩაქარდე ისევ იმათსავე კელში, ვაიკეთ თუ არა? ეს ადვილი მისასვედრია!

მიუგო ვასილმა: ვსთქვით ეგ ხარება! მაგრამ ხალხში სხუტბრ გააქნეს & გამოაქნეს ანუები რა დააჯერებთ იმათა! ი...ეს გულში დანერგული თქუწნი უსომო სიუქარული მოსწამლა მამა შენმა & იმ ვილაც დანიმსულმა! აბა რა ქნას? იციცა კეთილ შობილი მოთაკილვა! მოგონებაზე თავ სარი ეცემა! ცუცსლივით ენთება! დაიჯერეთ გუწრდიდამ ვერა ვმორდები მეშინიან ჭკუიდამ არ შესცდეს ან არა აიტეოსსრა, ერთი სიტყვით მაგისი სიბრალულით ვიწვი.

ამ სიტყუასე ლ..დამ გამწარებულმა დაიკვილა კუნაცუალეთ რას მუუბნებით? ი..ნე მაგისთანა განსაცდელშია? მღუთის გულისათვის ნუკეში ეცით, მე თუნდა აღარ ვიყო & მე მიმიშვით იმათის ზასუსისთვის, მალე

გავამტეუნებ სახალხოთა, მით შევიქმნებით მე & ი..ნე უბიწონი.

მიუგო ვასილ ივანიშვი, აბა როგორ? სომ გესმით რასაც ლაპარაკობენ.

უთხრა ლ..დამ: ბატონო ვასილ ივანიშვი! ირგვლივ განწირული მდგომარეობა ჩემი იმულებულ მეოფეს გამოვსთქუა წრფელის გულით რომ მე ჯერეთ მამაკაცი არ ვიცოდე, დაიჯერებთ ი..ეს კეთილ შობილურის ქცევისაგან ჯუარის წერამდინ ჰატოისსება დაცულია! მამასადამე ჩემის სიმართლითა & უბიწოებითა დაუყოფ პირთა უოველთავე ცრუთა. & თან დაღონებულმა დაიღოთაჲი ძირს.

ამაზედ ვასილმა სინარულით აღტაცებულმა გამოართუა კელი აღმოფოთებულს ლ..დას & უთხრა: ღვთის გულისათჳს დამძუღდით! აი რა გითხრათ? მე დარწმუნებული ვარ, თქვენსა ხართ წმინდა უმანკობა & თქვენს სვინიღისი არის უბიწო. ამისჳს მე გამლეუთ კელსა & სიტყუასა თქვენსი მწუსარება განჰკურნო, მე თითონ ვიქნები წინამძღუარი თქ-ენსი სადაცა საჭიროა! ჭუჭუი რომელიც ი....სა & თქვენ მოცხებიით უნდა განჰტაკედეს & სიცრუე მოისპოს. განსოუდეს იმისთანა უმართლო მამისათჳს შემწეობა აღარ ითხოვოთ! დაე დაისჯოს!

უთხრა ლ..დამ: განა მამა ჩემი დაისჯება? ეგ სომ ჩემგან საშინელებაა?

ღმერთო ჩემო! წამოიძახა ვასილმა, რა კეთილი

ღ მალალი სულია! მერმე ლ..დას უთხრა: ვერა ხედამ? მამა შენი რას ვიძულებ? მხათ არის დაგლუპოსთ თქუჭნ.

კარგი კარგი, ბატონო ნულარ ვიგვიანებთ გთხოვთ შეუდგეთ საქმესა.

უნიტელმა დახედა საათსა, ღ სთქუა ათი საათია სრული, მოემხადეთ მანამ მე ი...სა ვნახამ. ლ...დას გული კიდუც გაიპობოდა მწუსარებითა თუ არ მიესწრო ი...ესა, იგი იცუამდა ტანსა ოხვრე კუნესითა, ამ დროს თითქო ვასილ ივანიჩსა რაიმე თილისმა ესმაროს ი...ე ღ ელისაბედი იმ სახით შემოიუქანა ორნივენი ხმიანის სიცილითა ღ უთხრა ი...ემ: საუქარულო ლ..და, თუძცა მეშურნე მტერს სურდა დაეთესა ღუარბლი, მოეწამლა შენი ღ ხემი სიუქარული, მაგრამ ხემის შებრძოლვით ვსძლიე მათ ღ ეს გული სავსე სიუქარულითა იქმნა გამოუცვლელ, დაჰთი, ისევ ისრე როგორც ვიუავ, მე შენი ვარ მარადის ვინც რაც უნდათ სთქუან, ღ თან მოესვია დიდის სურვილითა, მკონია მამა თქუჭნს არ ანატეებთ თავის ცუდის ქცევით ჩუჭნს ასე გამწარებასა! თქუჭნ წახუალთ ჰირ ღ ჰირ ჰოლიციის უმოფროსის მოსამართლისა, უფალო ვასილ ივანიჩ! გთხოვთ გაინარჯოთ ამათთან ღ მოიქცეთ ისე როგორც კეკუთუნისთ. ბიჭო? ეკიანაჟი შეაბი, თან გაჭუქუჭს ნიკალა ლაქია.

ლ..და კუნესით არღა ოხრამდა, ახლა კი აღსდგა მხარულად თითქო დაბმულობისაგან აშუჭბული ლომი განმსადებული ბრძოლისათჳს, კელთ ეჭურა იარაღათ ცეცხლებრ შემწველი სიტურფუ ღ ბრწუინვალე მორთუ-

ლობა, ლომი ბრწყალებითა გმირი იარაღითა ჭ მნათობი ესე თვისის მსგებრ შემწესლობითა, რომელი ერთისა ოდენ შესხედვითა შეათრთოლებდა გულსა კაცისასა ჭ ტუქსდ თვსდა ჰყოფდა.

ი...ემ თქალ დაკვრებულმა ჭ სიუქარულით განხლებულმა, კელ-კიდებით გამოიუქანა ჩასუბ ჭ ეკიპაჟი გაქანებული დადვა ჰირ ჭ ჰირ ჰოლიციის მოსამართლისა.

გამოვიდა რა ეკიპაჟიდანა მოატყდენ მაუურებელნი გაკვრებულნი ერთი მეორესა ჰკითხავდენ ნეტარ ვინ არის ეს უებრო მშუწნებაო? როდესაც სცნეს ამ ქალის ვინაობა უფრო გაჰკვირდენ კველუცობასა მისსა ჭ სურდათცა შეეტყოთ როგორ დაბოლოვდებოდა იმათი საქმე.

ვასილ ივანიჩი ცდილობდა კარქი კავალერობა გაეწია, აქედამ ჭ ხან იქიდანა მოურბენდა რა რომ მეტი დონე არ იყო მისცა ქალმა მკლავი ჭ ჰოდრუჩკით ავლეს კიბე, იმათ მისდევდათ კარგათ მორთული ლბქია.

ავიდნენ აუ არა კიბესე, მოსამართლეცა მუნვე დასუდა თითქო წინ მიკვებულნი. მოსამართლემ აღმოუღმა ამის ჰატვიის-ცემისათვის დაუდვა კრესლა, ჭ შეუდვა ამათ გასამართლებასა. . . .

11.

წარმოადგინეს ჰირეულად მამა ლ...სი რომელსა მიეცა დრო ლაპარაკისა, თუმიცა მრავალი გასამტყუნებელი ელანარბაკა ვასილ ივანიჩმა, მაგრამ კ....რი თავის

აზრსედ შეუცვლელად იდგა. ბოლოს უთხრა ლ..დას წინა-
აღმდეგ ჩუჭულებისა ღ დედ-მამისა! გამოექცე დანიშნუ-
ლსა, მისულხარ იქა სადაც არ გეკუთვნის.

უთხრა ვასილმა განრისხებულმა, ბოროტო სულო?
ჩუჭულება ჰატოხანია, მაგრამ შენ მამა კი არა ხარ?
ძულის დამღუპველი ხარ.

მიუგო მამამ მომიტყვევთ ეგენი არც ერთი არა ვარ
მე ისა ვარ, რა ხანია როგორც მამამ მივათხოვე ქალი
საქრმოსა!

ლ..და მიუბრუნდა მოსამართლეს, შემიბრალეთ მღუთის
გულისათვის! რაებს ანობს? ადარ იცის
რას შერება, ამათ უნდოდათ ჩემს უკითხველად ვინც
უნდა უოფილიყო მივეთხოვებინე ღ კიდევ სრულ ჭყო,
გაუთხოვებოვარ ვილაც ცრუსე ღ რომ ვერ მოუხერხებია
ჩემს უთანხმოდ, ისა სტანჯავს სხუა არაფერი, რის და-
ნიშნული? ან როდისა შეითხა თანხმობა? მოწუალებით
ძალაღმა განგებამ მიმაგლო დიდებულს ღ სამაგალითოს
საქრმოსთან, რომელმა გამომიუჩანა საბრალოს მდგო-
მარეობითგანა, არ მიხედა ჩემს ვინაობას, უმზითვოს, ტი-
ტველს. შემოსა მდიდართა სამკაულითა ღ დამსუა სი-
მდიდრესა ღ დიდებაშია! ავრეთვე დამიდგინა მასწავლე-
ბელნი მწვრთენელნი, მამხადებდა უმეტესის დიდებისა-
თვის, ესრეთს ჩემს მოულოდნელს დიდებაზე მამა ჩემს
ჯაფა ღ სარჯი არა მოსულიარა სინარულის მაგიერ,
თავის ნათქუამობით აღმრული მსათ არის მომისპოს
ეს შეგარდმო მოულენილი სუკეში, მოჭუავს ვილაცა

ვითამ იმაზე დამნიშნა ჭ სსუა, როგორ გამოვსთქუა ამისი მოგონილი სიტუეები, ახლა იფიქრეთ უფალო მოსამართლეე. ამისი გამკონებელი ი...ეს მაღალი სული რა სახით შესწუხდებოდა!

მოსამართლემ შეხედა კ...ერს, აას! შე შემცდარო მამაე, თავ დადებულის შემწეობის მაგიერ შჯლის ბედნიერებას ეღობები ჭ უხლათამ ცეებსა? ამისთჯს დამნაშავე ჭ შემცდარი ხარ. ის კაცი მტეუხანია ვინც მალთ მიათხოვეს თავის ქალსა იმისთანა საქმროსა რომელიც ქალს არ უნდა ჭ კიდეცა სძულს. მერე ამისთანა ქალსა! თავის თავათ ბუნებისჯან შემკობილსა, რომელსა თავის ბრწეინჯალე დირსება წინა უძღვის. შენ რაოდენსაც სცდილხარ ამის დამდაბლებასა, ეკოდენ ჭ უმეტეს თავის თავად ამადლებულა, მაგრამ... ჭ თან დაიწეო წერა.

მამამ ამის მსილჯულმა შექნა რეევა ჭ წაილუდლულა, აი მოსამართლემ გაჯავრებულმა წერა დაიწეო, ვაიძე, ახლაკი დავიდუჯე. დაიწეო ფოეობით ძლივს გამოიგნო სიტეუა, ბარინ! ბარინ!

მოსამართლემ აიღო თავი, რა კინდა?

მოახსენა კ.....მა, ესლა ვხედამ ჩემს შეცდომას, ჰატიობას ვითხოე.

უბრძანა ცივათ მოსამართლემ, მოიცადე დადექ. ჭ დაიწეო ისეე წერა.

ქალის მამამ უმეტეს წინ წაიწია, მე შემაცდინეს! მოტეუებით მაჩივლეს, მათქმევინეს ჩემ ქალზე ტეუილები მანჯტიეთ.

მოსამართლემ მისედა ქალს.

ლ...დამ შვილობრივის გულ-ჩვილობით აღმრუდმან წამოიძახა ჩუმათ: საბრალო დედა-ჩემო! მეწმე ცრემლიანი თუალები მოიწმინდა რა, მოუბრუნდა მოსამართლეს, გთხოვთ ამას ხურას აკადრებთ.

მოსამართლემ თქუწნი ნებაა მოუბრუნდა მას & უთხრა, აქეთ დადექით.

ამა მამამ დაიწყო გაჯავრებულმა მუქარაობით ბუტბუტი, მე იმას ვაჩუწნებ ვინც ამისთანა უშუწლებულ ცეცხლში მავდებდა.

შემდგომ შემოიუქანეს დანიშნული, იმანაც თუძცა დაიწყო მაგრამ ლაპარაკი & უნდოდა წინანდელი ნათქუამები გაეგრცელებინა მაგრამ, მოკლე ადვილ საცნობელი სიმტუეუნე ცხად ჰყოფდა სიცრუესა მისსა. მით უმეტეს დაეცა თავ ზარი რომ, დიდის შემწეობის მაგიერ, წინა აღმდეგ მამა ლ...სი ძლიერად შეებრძოლა & გაამტეუნა საჩქაროთ, ამისთვის ერთობ დაედო ბრალი, & მოსამართლემ განუჩინა ტუსალობა.

შემდეგ იმის პატიმრად წაუქანისა, ლ...და & ვასილ ივანიჩი გამოვიდნენ კარზე, სადაცა ელოდათ ეკიპაჯი; ამის მნახველთა ხალხთა შექმნეს მსიარულება & მოეწონათ ამისთანა სამართალი. ლეიდა & ვასილ ეკიპაჯით მსწრაფლ მიჰფრინდნენ ზემო ხსენებულს სახლში, შევლეს რა ესო, ვასიანი ხეივანი, მოეკებნენ მათ ი...ნე & ელისაბედ.

ი...ემ საჩქაროთ ჰკითხა, რა ჰქენით? & თან გადმოიუქანა ეკიპაჯიდან.

მიუგო ლ..დამ საქმე გათავდა მშვიდობიანათ,
 უთხრა ი...ემ: კარგათ გინებებიათ, ზ თან მოესვია:
 მითხარით როგორ ზ რით გათავდა?

უთხრა ვასილ ივანოვი: გ...ნი დანსაჯა, ეს ხალხთაც
 მოეწონათ, ამითი ყოველივე გაიწმინდა დაშთით უმანკო
 თქუენ ზ ლ..და.

უთხრა ლეიდა: თქუენ ჭფიქრთბდით, ჭკონებდით
 რომ... განუუგებინა ი...ემ, გამაჯავრეს, გამაშფოთეს.
 ახლა დაფრწმუნდი რომ, თქუენი სვინიდისი არის წმი-
 ნდა, ამას იქით სჯობს აღარ მოვიგონოთ რაც იყო
 იყო, ახლა ეუწლა კარგათ იქნება. შევიდნენ დამსადე-
 ბულს სტოლსე ზ კატარეს სადილსე დრო დიდითა
 მსიარულებითა.

ლ..დამ ცხრა თვის განმავლობაში მკვირცხლის კო-
 ნებითა თხსითა, ისწავლა რუსული, ქართული, ნემენ-
 ცური, წერა, კითხუა, ლაპარაკი, კონიერული სახლო-
 სნობა, მას ჭკონდა სასიამოვნო ხმა, მარჯუტ ლაპარაკი,
 იყო მძვდი, წენარი, შორის მხედველი რამდენიც წლო-
 ვანებაში შედიოდა იმდენი თან ზ თან ეკლეოდა ფერ-
 ოვნება, სხეულით იმსებოდა ზ ეგსავსებოდა მშუენებით
 მსესა.

ი...ემ ვერლა ითმინა ცალკე ცხოვრება ზ გადავიდა
 თქმის სამძღუარს იქით სიუჟარულისა ზ გრძნობისა
 კამო. მერმე გამოიუჟანა ლ..და სასოკადობაში ზ წა-
 რუდგინა ნათესავთა ზ მეკობართა, თხსითა ემაწვილუ-
 რის ბრწუინვალე მორთულებითა ზ მშუენიერებითა,

რომლითა გააკვირვა უოველნივე სიტუაციითა ზე უოველთავე დამსაზრეელის კეკლუციობითა, ამასთანავე დიდებულის ქორწილითა სრულ ჭყო, მიერთებან ლ..და შეიქმნა განთქმული ზე საუქარელი უოველთაგან. ამ საუქარელს ლ..დას აქამოდვე გამოცილებულის გამოვესალმები ზე მივალ იმ ალაგსა, სადაცა დავასვენებ მოთსრობა კუკიისა.

12.

კუკია სახლებითა ზე მცხოვრებლებითა განმრავლდნენ, მტკვრის გაღმა გამოღმა თბილისი, შუაში სიდის უქონლობისა გამო უელიდნენ ავლაბრის სიდიდგან, მერმე 1842-სა წელსა მართებლობამ დააწესა კუკიას მტკუარსე ფიცრის სიდი, ასე რომ წელის დამცირების დროს მაისის გასულს გააკეთებდნენ ზე მარტის გასულს აიღებდნენ, აზრილისა ზე მაისის თვის წელის დიდობისა გამო ხან უეცრივ მოსწქენდდა მტკუარი თავის ალეუებით ამ ფიცრის სიდსა ზე უოველსავე წელის პირსე კაცის მოქმედებასა.

შევიწროებულ თფილისსა, აღმოსავლეთით მტკუარი, ზე სსუა მსრით წამოწოლილნი მთები ზე კლდენი არ უმუწბდნენ წაწვე წამოწვეასა ზე იყო თფილისი მცხოვრებლებითა შევიწროებულ თათქო დაგუბებულნი, უნდოდა უთუოთ გაწვე გამოწვეა ნაპირებში, იხილვებოდა მხოლოდ ერთ მხარეს გასაწვეი რომელ არს მტკუარის გამოღმა კუკია იმერ ზე ამიერ ალაგებით.

ამისთვის 1846-სა წელსა უკანადღებულესმა ნამეს-
ტნიკმა ვარანცოვმა კააკეთებინა, შუა-გული ქალაქიდან
კასაზალ გამოსავალი კუკიას მტკუარსე დიდ მშუწნიერი
ხიდი.

1851-სა წელსა ამა სიღმა დასრულებულმა მოუ-
მატა თფილისს უდიდესი მშუწნება ასე რომ, კუკია, ჩუ-
ღურეთი ზ დაცემულნი დიდ-უბის ვაკე მინდორნი შე-
იქმნა ძალე სამსე თავისის დიდ მშუწნიერის, არსიტე-
კტორულის ძვირფასის შენობაებითა ზ ქუხა ბაღებითა.

ხიდის აშენება სსენებულის ალექსანდროვსკისა ზ
კუკიის მცხოვრებლების ნემენცთ ზ ერთობ სსუა მცხოვ-
რებთათვს შეიქმნა დიდ სარგებლიანად, რა ამა ხიდისა
გამო დაუახლოდნენ თფილისსა ადვილათ ასაღებდნენ
ყოველსავე სახმარსა, მრავალ გუარს ბოსტნეულსა, უც-
ხოსა ზ ჩუწნის ქუწენიღვან გაჩენილსა ხილსა, ყურ-
ქენს, ღვინოს, რძეს, კარაქს ზ სსუა ზ სსუასა.

შემოთაც ვახსენე რომ, სასლონსობაში ამა ნემენ-
ცთა სოგიერთი აქაური ჩუწულებითი მუშაობა, ზ სა-
მუშაო იარაღი, თითქმის სულ შესცუალეს, აიღეს სსუა
მარჯვე ბასრი იარაღი, ბოსტნისა, ვაზისა, ხესილისა-
თვს თივისა გუთნისა ზ ჭურგუნისათვს კარკათ ცხენე-
ბით გამოწუობილი მარჯვე, მარდი ზ საქმის ბარაქია-
ნად მამუჟანი, კაცნი გონიერებით მსნენი ზ დედაკაცნი
უმეტეს დღე ღამეზე წამრთუწლნი.

გაიკეთეს მშუწნიერი არსიტეკტორულნი ატაჟიან-
ნი სახლნი, სედ ბაღებითა რჩეულის ვაზითა, ხესილითა

შემკობილნი მსგავსნი ედემისა, შიწა, კასუქებული მდი-
 დრად ეოვლისაჲ თესლის ბარაქიანად მამეჴანი, უკლი-
 ანი, უალურსებენ ზ მუჭუურებენ ეოველს ვასსა ზ ხე-ნი-
 ლის ხესა. უკეთუ შეამჩნევენ ანგარიშით არ მოაქუს თა-
 ვის წლიური სამსებით სუქანი მოსაჲალი, მეისჲე მი-
 რიანად ამოფხვრიან ზ მის ალაგს უკეთესს სხუას და-
 ჴბადებენ ზ ცარიელს ალაგს არ დააკდებენ არას დროს
 უქმად.

დასამტკიცებელად ამა ეოვლისაჲე მოხსენებულისა
 ისილჲება, განშუქნებულ განმდიდრებული მდგომარეობა
 კალონისტებთა საქართუქლოში სადაც კი ისინი დასა-
 სლებულ არიან, კუკიას, ალექსანდროუსკის, სართისჭა-
 ჲას, ასურეთს ზ რატეჲანს.

ის ალაგები უწინარეს მათის დასახლებისა, იეჲენ
 თითქო უარვისო გადაკდებულნი, უწულო ცუდ ჴაერი-
 ანი, მაგრამ ეოველთა კალონისტთა ეოველს ალაგს
 ჴაერის წამხდენნი სიმურაღენი გინა ჴაობნი კასწმინ-
 დეს, ჴედ დააშენეს შენობანი ზ ვენახნი, კელოვნებით
 შორიდამ წულები გამოიუჴანეს წამხდარნი ალაგები და-
 ამგზავსეს სამოთხეს.

გარემო ჩუქნნი სოჲელთ მცხოვრებნი, მუჭუურებენ
 კულ გრილად, ამის მეტსა არასა გრძნობენ, თითქო ეს
 განშუქნებული მდგომარეობა მხოლოდ კალონისტებთ
 ეკუთვნოდეს, ეს ცხადია რომ, სხუა მამულები სჯობიან
 ამ ალაგებსა, მაგალითებრ ქართლისა, ჲიანჲებსე და-
 შენებულნი ზ ერთობ მტკუარს კაღმა გამოღმა თავის-

ის სარწკაჯვის ჭაერით მსგავსნი ედემისა, ეგრეთჲს თფი-
ლისისა ვარემო. კახეთი, სემოთი ჭ ქუჭმოთი სომ-
ხითი ჭ სსუა რომლისა თუთოეულის ფასი ჭ სამძლუა-
რი მიუწოდამელია.

რომ თუხალი დავაკვირვოთ სოკიერთთ მამულების
მუნატრონეთა, რომელთაცა ამ კალონისტებზე უმეტესი
ღონის მიებაცა ჭქონდათ, აბა ამ მშუწნიერს მამულებს
როგორ უვლიან, ან თითონ როგორს მდგომარეობაში
არიან. ესლა თფილისისა უპირველესი ალაგია კუკია,
სწორე განიერნი ჭ გრძელნი ქუხები, ვეელაზე უმვირ-
ფასესია დიდი განიერი ქუხა ამა კალონისტებისა, აქეთ
იქით დანწკრივებულ ხეთაგან მშუწნიერად დაწრდილე-
ბუნნი ძვირფასნი სახლნი ჭ ბაღები, კუკიის სიღსე სა-
კრველად აღმართულია სრულის ტანით სახე, შემდგომ
სიკუდილისაცა დიდებულს კაცად სახსოვარის უგანათ-
ლებულესის ვარანცოვისა.

ამა სიდიდამ ჩრდილოეთისკენ სსენებულ კალონი-
სტების ულიცას განვლის ჭ შევალს სახემწიფო დიდ
ბაღშია, რომელი უმეტეს შემკობილია მსგავსად ედემისა,
არის ეოველთა თფილისის მცხოვრებთათჲს შესაქცევად,
კუკია უმეტეს 20-ი ათასი კომლისა უცებ გამრავლებუ-
ლი კუხლად მატულობს დღითი დღე.

იოსებ ელიოზოვი.

1869 წელსა.

21 იანვარს.

თფილისი.

საეკლური

ესოდენ ტანჯვა არის საკმარი,
აბა მითხარი, ბოლო რა არი?

რად მხერავ ავრე ცივად ნიავსა,
ავრე სასტიკად რათ მირუევ თავსა.

ნუ თუ ვკ გული არის უინული,
რომელ ვერ აღნობს ეს ჩემი გული.
კანქრა ნეტარი ისი დროება.

ოდეს ნათელი მქონდა გონება,

ცხადად ვგრძნობ ასლს დამესმო გული
შენის ტრფობითა გარე მოცული,
წარვიდნენ დრონი კვლავ სანატრელი,
ჩემ სიჭაბუკის დამატკობელი.

გაფრინდა სწრაფად უმაწვილ კაცობა,
შენ შემირეიე მე მეუდროება.

ამ სოფელს მითხარ, აბა რას ველი?

შენ იუავ ჩემი მაცოცხლებელი,

ღ შენმა გულმა უინულმა, მედვრად
მომკლა, დამაჭკნო მე მეტის მეტად:

ერთი და არის ჩემი საფანი,

როს გამეთსრება საწუალს საფლავი!

კოსტანტინე ბერძენოვი.

წ. დეკლორაციი.

ანობენ, კაცი საჯელს ადვილად მოიპოვებსო. ეს დიდი ჭეშმარიტებაა, მაგრამ ესეც დიდი ჭეშმარიტება არის, რომ საჯელის მოპოვება ადვილიც არ არის. ვიცით კაცი, რომელსაცა დიდი ქონებაცა აქვს, ბევრს სადილებსაც აკეთებს, მცბიერის ღიმილით ეველას თავს უკრავს ჭ ელანარაკება, რა არის თქუან კარგი კაცი არისო, რომ ამითი ეკება საჯელი როგორმე მოიპოვოს, რადგანც სიმიდირე აქვს ჭ ერთი საჯელი-ღა აკლია, მაგრამ ამითი მანც ის ვერასა ხდება; ამითი ის მაგდენს საჯელს ვერ იზინებს იმ წრეში, ანუ იმ სასოკადროებაში, რომელს წრესაც ეკუთვნის; იმისი მეცადინეობა მანც უნაყოფოთ რჩება,— მიდიან, სჭამენ, სძენ, იმის მცბიერ თავის დაკვრას ეალერსებიან, გამოდიან ჭ იმაზედ მანც ისევე იმ ძვირს ლანარაკობენ, რა ძვირსაც მინამდისინ ლანარაკობდნენ.— საჯელის მოპოვება შეიძლება კაცის შინაგანის კეთილის ღირსებით. თუ კაცს ბუნებითი კეთილშობილური ღირსება აქვს, ის რომელს წრეშიაც უნდა შეავდო, მანც იმ წრეში ჭ იმ სასოკადროებაში, ის თავისი თვისება დიდს საჯელს მო-

უპოვებს ღ უველას დიდათაც თავს შეაუქარებს. კაცობრიობითს ბუნებაში, ქეჭუნის დაარსებითგან კეთილს უმოქმედნია ეოკელთვს, მოქმედებს ღ იმოქმედებს, რაც უნდა ხალხი წამსდარი ხალხი იუოს. ჩუწნ ეს მცირე სჯა კაცის თვსებაზედ მოკუეავს საქარია დედორიანზედ, ერთს იმ ქართულზედ, რომელიცა ემსახურებოდა აქამდინ მანგლისში ერეკანსკის ზოლკში კანტონის ჩინში ღ ალასრულებდა საზინადრის თანამდებობასა, რამდენიმე წელნიწადი. უველამ ვიცით, ეს ისეთი თანამდებობა არის, რომ ძვირად თუ გამოვიდეს ვინმე ცარიელის კელით ღ არ ეძიოს ჩვეულებითი სარგებლობა, მაგრამ ეს დედორიანი, როგორც ცარიელის ჯიბით შესულა, ისეთივეს ცარიელის ჯიბით გამოსულა. ამას გარდა, ისეთის თვსებისა არის, როგორც ბეჯითად შეგვიტეუია, რომ მართლად ღ, კაცი უნდა გაჭკვრდეს ახლანდელს დროში. თვთან, როგორც ქართულში, აფიცარი, არა აქქს რა, მაგრამ იმისი გულის სიმდიდრე კაცს აკვრეებს, დარიბების შემწე, თავის მოამხანაგისთვის თანამკუდარი, ხალდათის მოსიუქარულე, სნეულის მიმხედი ღ სხუა, — იტევიან ახლა, კაცს მოვალეობა აღუსრულებიაო, ეს მართალია, მაგრამ ახლანდელს დროში კაცმა რომ კაცის ვალი აღასრულოს, ეს დიდი საქმე არის. ამ დედორიანზედ იუო დაბეჭდილი გახეთს კავკასში, ერთი სტატია, სადაცა მოკლედ გამოხატული იუო იმისი სამსახური ღ იმისი კეთილშობილური გულის თვება, ამასთანავე ის სიუქარული, რა სიუქარულიც დაენერგა

თავის სასოგადოებაში. ეს აფიცარი გადმოიუქანეს სამსახურში მანგლისითგან ტფილისში ზეწამოსვლის დროს მრთელს იქაურს სასოგადოებას გაეკეთებინა სადილი, სადაცა რასაკვრეელია შესხმაც ბევრი იქნებოდა თქმული. როდესაც ტფილისში ჩამოვიდა, აქაცა ჰქვანდნენ თავის ჰოლკის აფიცრები, რომელთა რიცხვში არის, ჩუწნი ტფილისის სასოგადოების მცნობი, კოსტანტინე კოლუბანსკი ზეწამოსვლას რამდონჯერმე უთამაშნია ტფილისის თეატრში, სომხის როლი, — ეს უოველთჳს მზად არის ამ გვარებში, ოღონდა კი კეთილის საქმის შესახები რამ იუოს; დიხს, ჩემო შკითხველო, კეთილი კეთილს დაემებს; ამ ჩუწნმა ნაქებმა მოთამაშემ კოლუბანსკიმ რომ შეიტყო დევიდორიანის ჩამოსვლა, ამანაც მოინდომა მადლობის გადახდა, კეთილის კაცისა ზეწამოსვლის გაუკეთა სადილი დევიდორიანს, რომელს სადილზედაც ივენენ მოწვეულნი ძველნი ზეწამოსვლენი ერევანცელები, აგრეთვე ისინი, რომელნიცა ახლა ემსახურებიან ამჟვე ჰოლკში, ოც ზეწამოსვლამდინ. სსუათა შორის კოლუბანსკიმ უთხრა შესხმა დევიდორიანს, რომელს შესხმასაც ვბეჭდავთ ამასთანავე.

საუჭარელო ზეწამოსვლასეო მეკობარო

ზახარი დავიდინ!

ნება მომეცი მეცა, როგორც ერევანსკის ჰოლკისამ კითხრა წრეელის გულით რამდენიმე სიტყუა:

შენ იმეოფებოდი ერევანსკის ჰოლკში თითქმის

ოც ჭ ხუთი წელიწადი სამსახურში, ამ დროების გან-
ძაგლობაში შენ შეიძინე სასოგადოებისაგან ჭ ამხანა-
გებისაგან მტკიცე სიუჟარული ჭ ჰატივისცემა; შენ
დაგვიმტკიცე ჩუჭნა, რომ სცხოვრებდი სასოგადოები-
სათვის, ამხანაგებისათვის ჭ არა შენის თავისათვის.
ძრავალჯერ მე თვთონ დაწრობივარ შენს კეთილ ჭ ჩი-
ნებულ მოქმედებაზედ სასოგადოებისათვის ჭ ამხანაგები-
სათვის, რომლითაც ვოველს სულს მოჭეუნიდი შენის
მოქმედებითა განკურნებაში. ბედნიერთა ვსახამ ჩემს თა-
ვსა, რომ ახლა, ამ სიტყვებით ვლანარაკობ უძვირფა-
სეს ერევანცელებთან, რომელნიც როგორც იმედი მაქნს
ღ დარწმუნებული ვარ, თანახმანი არიან ჩემთან. მერ-
წმუნე, უძვირფასესო მეგობარო, რომ ჩუჭნს გულში
დიდხანს არ ამოიფხვანება სასიამოვნო საკელი საუჟარ-
ლისა ჭ უძვირფასესისა მეგობრისა ზახარ დავითიჩისა.
უძვირფასესო ერევანცელნო! ავიღოთ კელში ახარფემა
სავსე ღვინითა, ჭ ვისურვოთ ჩუჭნის კარგის მეგობრის
ზახარ დავითიჩისათვის, რომ სადაც ემსახუროს, შეიძი-
ნოს ისეთივე მტკიცე სიუჟარული ჭ ჰატივისცემა,
როგორც, ჭქონდა ერევანსკის ჰოლკში! ურბა! . . .

ასანა ლუკის თავს გადასვალი.

(თავისგინთვე ნაანობი.)

(შემდეგი.)

დადგა 1828 წელიწადი, დედა ზე მამა დამეხოცნენ
ხოლო ერთი, მაშინ თუქვსმეტის წლისა ვიუბი, ერთი და-
მრჩა ძმა, რომელსაცა ერქვა საფარა ზე ორნიც დანი,—
ერთს ერქვა გულბინე ზე მეორეს ტუმენ-აღა; პირველი
იყო თერთმეტის წლისა, ხოლო მეორე ოთხისა. ჩუწნი
ხოლო სსოგადობამ ჩუწნი თავი მიანდო აპეკათ,
ჩუწნს ბიძას ასანასა. შე მეფანდა გადასინორის სოფე-
ლში მამიდა, რომელიცა იღვა ცალკე ზე რომლის ქმარი
იყო მწუემსი. ერთხელ იმან დამიძასა სახლში, იმ და-
მეს იმასთან ვუოფილიუბი, რადგანც მარტო იყო ზე
ქმარი შინ არა ჰყვანდა, რადგანც ცხვარი მთაში წაეს-
სა. იმისმა მუღმა, რომელიცა იღვა იქავე მესობლათ,
ეს ანბაუი რომ შეიტყო, ჩემსედ რაღაც ცუდი ეჭვი შე-
მოიტანა ზე ეს თავისი ბოროტი ფიქრი უანბო თავის
შვილებსა. იმათ საქმის გაურჩეულად, მეორეს დღეს და-
მინახეს თუ არა გზასედ შინ მიმავალი, მამცვიდნენ

შიშველის სანჯლებით; რასაკვრეელია ეს რომ შვეიტეჲ ჩემი აკუნა უნდოდათ, ორს მომავალს კაცსა ვთხოვე თავიანთ საფარველს ქვეშ მიველე ზე ეშველათ ჩემთვის, მე კი მიველი, ერთი ღობე იყო ზე იმას ავეუდუ, ეს ორნი კაცნი წინ ამეფარნენ, ისინი მოვიდნენ ზე ეუბნებოდნენ, ჩემ შვილებს: «მოეცა მავ დამნაშავეს, არ არის თქუწნთუს რიგი, მაგისტანა გარეენილს გამოქსარჩლეთო.» ჩემს ამხანაგებმა მიუკეს: «ჩუწნ არ ვიცით ეს თქუწნთან რაში არის დამნაშავე, ეს კი ვიცით, თქუწნთუს დიდი სირცხვილი არის, ორნი ერთს ზატარა ემაწვილს სანჯლებით გსაში ხედებით ზე იბრიეუებთო.» იმათ უთხრეს კიდევ: «ჩუწნ იმისათუს კი არ გამოვდგომივართ, რომ გსახედ დავეცნეთ, ამისათუს გამოუდექით რომ უნდა დავეკლათო.» ეს რომ თქუა ერთმა იმათგანმა, მოისსნა თოფი, შეაყენა ჩანძანა ფეხსედ ზე დამიძინა; მე მოვასწარი, შემოვკარი თოფის ტუხს კული ზე ტუფია ავისხლიტე; მეორემ, ჩემს ერთს მცველს კელი ჭერა, გაიკრა მჭრელს ლეკურს სანჯალს კული ზე რომ აიღო მალლა უნდა გაეჩხენე შუასედ, უცებ გადავხტი შორს, ავიცდინე ეს სანჯალის დაკვრა, მერე ამოვიდე ჩემი ბასრი სანჯალი ქარქაშითგან, მიუხტი ზე კელმორეთ ისე მაგრა დაგკარი, რომ მხარი ნახეგარსედ ჩავახეხე,—ის მაშინათვე წაიქცა ზე შექნა ვერილი; იმისმა ამხანაგმა ეს რომ ნახა, მოიჭრა, აიღო ზე თოფის კონდასი თავში ისე დამკრა, რომ თავი გამიჩეხა,—თვალ ზირსედ სისხლი გადმომსქდა, ცოტა წა-

ვიბარნაცე, დაურეტიანდი, მაგრამ ფეხები კიდევ
 შევიძვარე; ის მოვარდა ამ დროს ზ უნდოდა წავექციე,--
 მეც მაშინვე ვტაცე ცალი კელი ერთს ბეჭში ზ მეორე
 ბეჭში, რაც ძალა ზ ღონე მქონდა ჩავეცი ხანჯალი. ის
 მაშინვე წაიქცა სისხლში ვაბასრული, დაჭრილობა ძრი-
 ელ დიდი იყო, ხალხი ვვირილსედ შეკროვდა ზ ბიძა
 ჩემიც იქ რომ მოვარდა სსუათა შორის, დაჭრილების
 ერთმა ნათესავმა, ისე დაჭკრა იმას რიდიითაც, რომ იქვე
 გადაიშლარტა; მე მინდოდა იმის საშველად იქ მივა-
 რდნილიყავი, მაგრამ ხალხი შემომეხვია ზ იქითგან
 აღარსად გამიშვეს. ამ დროს მოვარდა მეორე ბიჭი ჩემი,
 იმ სოფლის ნაცვალი, ზ ხალხს რა არა უთხრა რა,
 მომშორებოდნენ, მანიძნა თავით ზ კელი მერა, რომ
 გავქცეულიყავი სადმე ზ დაუბალოელიყავი. მე გამოვარდი
 ამ ხალხითგან, შიშველა ხანჯლით, რომლითაც ხალ-
 ხს ვიკერებდი; ეველანი მიიფანტ-მოიფანტნენ, მაგრამ
 წინ ერთი დაჭრილების მოხუცებული ნათესავი შემხვდა,
 მტაცა კელი ზ არ მიშვებდა; არც თუ იმას მოერიდა,
 რომ მე თითონ სრულებით სისხლში მოსვრილი ვიყუ-
 ვი, თავის დაჭრილობისაგან; ეს რომ ვნახე, ხანჯალი
 ავიღე ძაღლა იმის შესამინებლად, თორემ სიკუდილით
 კი ვერ გავიმეტებდი, რადგანც მოხუცებული იყო; ამ
 დროს სსუანიც წამომეშველნენ, თუ რომ ამ დროს არა-
 ვინ წამომეშველებოდა, იქვე მამკლავდნენ მაშინათვე,
 მაგრამ ჩემს ბედობასედ, ამ მოხუცებული კა-
 ცის ქალი, რომელსაცა ერქვა გიუსელი ზ რომელსა-

ცა რა შევებრაღე, მოიჭრა იქა, ჭკრა მამას კელი ჭ უვიროდა მშუტნიერის წმინდას ხმით: «დაესენი მავ უმაწვილს, თორემ მოკვლამსო!» ამითი იმან მამარჩინა; მე გადავსტი ღობესედ, ერთი დაქანებული მინდორი იყო ჭ იმაზედ ისე გამოვიქეცი, როგორც ფრინველი, გაურბინე წინ ჩუტნი სახლსა ჭ რომ დამინახა ჩემა უ-ფროსმა დამ ამ ანბავითგან გამოქცეული, მომაკება წინ ულაყი ცხენი ჭ ჩუტნი სახლის მამა-პაპის კრძალი, მა-გრამ კრძლის გამორთმევა რა ვვლარ მოვასწარი, შევა-სტი ცხენსა ჭ ერი ჭა!!...

რა ერთს ვერსს გავცილდი ჩუტნის სოფლითგან, დაუდექი ერთს კორის თავზედ, ტეჟი, საიღამაცა სჩან-და იმდენი მოთამაშე ხალსი ჭ მრთელი ჩუტნი სოფე-ლი; იქ კიდევ როგორც ეტეობოდა დიდი ყაუანი იყო ჭ ბევრნი თავიანთ ბანებზედ აღიოდნენ, დაენახათ ეს ალიაქოთი, ჭ დავენახეთ მე, ხომ არსადა უჩანდი. აქ რომ შევდექი ჭ შევისყუე, მაშინ ვიფიქრე, თუ რა მა-მივიდა ესა ჭ ან ამის შემდგომს რა მომელოდა; ჭსჩა-ნს ვიფიქრე მე, მეც ის მიწერია მუბლზედ, რაც მამა ჩემს გადახდა მეტი, რომ რამდენიმე წელიწადი, ვიდ-რე მოსუცდებოდა გავარდნილი, უკსო უკლოთ დაწან-წალებდა, ჭ თავისი ჭერი თვალით არ უნახავს მეტი! ეს რომ ვიფიქრე, ჩამოვსტი ცხენითგან, აღვირი ცხენს კისერზედ მოვასვი, კელი აღურსიანათ წაუსვი, მივანე-ბე თავი, — რა შეუდექი გზასა ჭ რა უნახე ერთი მო-სუცებული კაცი ტეჟი მიძავალი, ვკითხე, თუ რა ან-

ბავი იყო ჩუტნის სოფელში? რა შემამსება იმან ჭ მნახა სისხლში შეხასრული, შევებრალებ ჭ მითხრა: «ძმაო ასან, კგ რა ქენი? შენ დასტერი თრი კაცი ისე, რომ ისინი უჭველად მოკუდებიან; კიდევ აქა ტრიალებ შეუპოვრად, სოფლის სიასლოვეს! გასწი, გაიქეცი ჭ უკან აღარ მოიხედო!» დაესხენი ორნივენი მოკუდნენ, ჩემ სიკუდილსა მეთქი, უთხარი მოხუცებულს. მერე ვთხოვე, წეკო. რა მომცა, დაჭრილობაში მაგრა ჩაუცევი, ამითი სისხლი შემიწედა ჭ შეუღეცი სირბილით გზასა.

ისე სირბილით მივრბოდი, რომ მოკლეს დროში ოცი ვერსი გზა გავიარე ჭ მიველი ერთს სოფელში, სადაცა ჰირ ჭ ჰირ შეველი ერთის ლეკის სახლში, რომელსაცა ვიცნობდი, რადგანც აღრე ჩუტნის სოფელში სცხოვრებდა, ჯერ ჰატარა ფანჩატურიტგან შევიხედე, შემეტყო თუ შინ გარეშე უცხო კაცი სომ არაჴინ იყო; რადგანც არაჴინ იყო, დავარახუნე კარი. ჰირველად ერთი გამოვიდა ჭ რომ მნახა სისხლიანი, შემინდა, რომლის შიშხედ მრთელი სახლობა გარეთ გამოცვივდა; დამიწეეს კითხვა, აუ რა შემემთხვა; მე უველა უანბე, — შემიუვანეს სახლში, მომბანეს თავპირი, გამომიცვალეს ტანთა ჭ შემინვიეს მაგრად თავი, აქ მრთელი ერთი კვირა ვიძალებოდი, რომ მომბესრდა, ჩემ სახლის ჰატრონს ვთხოვე, გაეგზავნა ვინმე ჩუმათ ჩუტნ სოფელში ჭ შეეტყო თუ რა ანბავი იყო იქა. იმან უარი არ მითხრა ჭ გაგზავნილი კაცი როდესაც დაბრუნდა, ანბავი მოიტანა, რომ ბიძა ჩემი ასანა, რომელიცა ჩუტნი აპე-

კუნი ჭ შემსახავი იყო, დაეჭირათ, ხოლო მეორე ბიძისათვის, რომელიცა იყო ნაცვალთ, ებრძანებინათ, სადაც ვიუავ ჭ არ ვიუავი, მოუქმებუ, ვეპოვნე ჭ კელშეკრული მიუცე; უკეთუ ერთს კვირაში ვერ მიპოვნოდა, მაშინ იმას გადასდებოდა ჩემი დანაშაული. ეს რომ მიანბო იმ ვაცმა, ჩემმა სახლის ჰატრონმა მირჩია, გავქცეულიყავი. შორს სადმე, — მე ნაცვლად ამისა, დაფიწვე სიარული ჭ ჰირ ჭ ჰირ გამოეწიე შინისაკენ.

როდესაც ფესუნარად იმ ღამეს ჩემ სახლს მიუადექი, მე შემომქმნა ვაფიათად ბიძი ჩემის ცოლის სმა, რომელიცა მღანძღავდა ჭ მწუველიდა, ამისათვის რომ იმისი ქმარი, ჩემი ბიძა ასანა წაუეგანათ ტუსაღათ. მე კარები დაფარახუნე, როდესაც დამინახა, გაჭკვრდა დიდად ჭ რომ განუძდა მერე უთხარი: მე გავიგონე ჩემო ძალო, შენი ღანძღვა, წუველა ჭ თუძცა რიგი არ არის შენი მასლის წულმა დარიგება მოცცეს, მაგრამ ადობათ ღუთის ნება იყო ამ დროს კარხედ მოგადექი, რომ შევარცხვინო შენ. მე არც დამნაშავე ვარ ჭ არც ჩხუბის მიხესი, მე არავის მიუცემ ნებას, ბატკანსავით უფლი გამომჭრან. ჭ რაც შეესება მია ჩემს, ნუ კეშინიან, მე იმას თავს არას ვხით არ დავანებებ. მე თითონ ჩემის ფხით მოველი, არ იფიქრო ვისმეს მოვეუვანე; წადი ჭ გამოისხენი შენი ასანა, უთხარი რომ მე აქა ვარ, იმას რა შერცხვა, შევიდა სადუდაკაცო ოთახში, ხოლო ჩემი ძმა ჭ ღები, მომცვიუდნენ, მომეხვიუნენ.

ამის შემდგომს გამოველი კარეთ ჭ დავინახე ჩუწნ

სახლზედ ახლოს ცეცხლი: იქ კირსა სწომდნენ ზე როგორც სჩანდა ცეცხლს კარეთვან, მკრეველი კაცები მოსხდომოდნენ. ეს რომ ვნახე, ზირ ზე ზირ იმათკენ გავწიე ზე, რადგანც ღამე ბნელი ზე ქარიანი იყო, ახლოს მიველი იმათთან, რომელთაცა ცეცხლის ალისაგან თვალებს აბლანდულებმა ვერ დამინახეს. ერთი მოხუცებული კაცი, როგორცა სჩანდა ავრცელებდა ლაპარაკსა ზე ამ სიტუაციასდა მიუსწარი: «ეგ საკვრველი არ არის; იმან იცის, რომ აქ კარგი ზე კეთილი არ დაეწერება; გაიქცა შორს — ალაგი ქუჩუნახედ ბევრია — ხედამთ რომ, ვერაფერ ვერ შეიტყო იმისი ბინა.» ერთმა ემაწვილმა კაცმა, რომელიცა იქ იჯდა ჰკითხა: «ეგ რომელს ვაჟკაცსედ ლაპარაკობ?» «განა შენ დაგაფიწედა?» უპასუხა მოხუცმა, «იმახედ ვლანარაკობთ, რომელიცა ერთი ემაწვილი კაცი, თექვსმეტის წლისა, ორ მოსხვეპილს კაცს ვერ დაემორჩილა; ის ორნივენი მძიმეთ დასჭრა, გარშემო ხალხს ზირში ეველას ჩააფურთხა ზე ეოჩაღათ, შეუპოვრად გაიქცა.» ემაწვილმა კაცმა უთხრა: «რა ძალიანა ვწუხარ რომ იმ დაჭრილების ნათესავი არა ვარ, მე რომ იმათი ნათესავი ვეოფილიყავ, წავიდოდი, სადაც იყო ვიპოვნიდი ზე ერთს მინუტს არ ვაცოცხლებდი.» ნუ კვეხულობ თუ ღმერთი გწამს, მე შენ ვიცნობ, რაც ვაჟკაცი ხარ, იმასაც ვიცნობ. შენ რომ მაშინ იქ ეოფილიყავი ზე გენახა, მაშინ შიშისაგან ფეს-ქუჭუ ჩაუარდებოდი.» ემაწვილმა კაცმა ეს სიტუაციები იტკიცა, — ამას გამოესარჩლა სხუა მოხუცებული კაცი ზე ეუბნე-

ბოდა, რომ ამ დროს, რა დროს შერცხუჭნა არის უმაწვილის კაცისაო. «მაშ რადგანც აგრეა,» სთქუა უმაწვილმა კაცმა «დღეს არის, თუ ხვალ, ერთხელაცარი ხომ შემხედება ჭ ნახამ მე იმ, ასანა არის, რაღაც ჯანაბა, თუ რას უხამო; ეს ხომ შენ გამოძითხოვე ამახედ ჭ რაც მოუა ახლა ჩემგან ასანას, ეს სულ შენი ცოდვა იუასო.» ეს რომ თქო, გამოველი მიფარებულის კუნჭულითგან, ჩვეერიე მეც იმ მსხდომ ხალხში, ერთი კი უთხარი, გამარჯობა მეთქი, ჭ მეც იმ წრეში რა ჩავჯექი, დაუწეე ჩემ ჯელეებს ცეცხლზედ თობა, მე რომ დამინახეს, ვუელამ გაცებით ჰირები დააღეს; გაკრეებულები ხან მე მიუურებდნენ ჭ ხან იმ უმაწვილს კაცს, რომელიც მეპუქებოდა. ცოტა ხნის სირუძის შემდგომს იმ მოხუცებულმა კაცმა მკითხა: «გაიგონე ასანა, რასაც ახლა შენზედ ვლანაარაკობდით?» არა, არ გამიგია, მიუკე მე. მოხუცებული გაჩუმიდა; იმ უმაწვილმა კაცმა კი, რომელიცა ჩიბუსსა სწევდა, თავი ჯერ ძირს დაიღო, ისე უურს კვიღებდა, მერე ადგა ჩუმათ ჭ გაიპარა. იმათ კიდევ მკითხეს: «უთუოთ ჩუჭნი ლანარაკი შეიტყეო?» მე კიდევ ის უპასუსე, არაფერი არა გამიგონიარა მეთქი, მხოლოდ ცეცხლი დავინახე ჭ კასატუობად მოველი მეთქი.

ამ დროს, როდესაც იქ მსხდომნი მკითხავდნენ ჩემს ვარემოებსა, ჩემნი, მმა ჭ ღები მოვიდნენ, რომელნიცა მეუბნებოდნენ, აქ ნუ ზისარ, ადექი სადმე წადი, თორემ ეს ალაგი საშიში ალაგი არისო. მე აუდექი ჭ გაუ-

წიე მეორე ბიძა ჩემის სახლისაკენ, რომელიცა იყო იმ სოფლის ნაცვალი. იქაც რომ მივედი, ჯერ ფანჩატურიტგან ყური დაუგდე, თუ რასა ლაპარაკობდნენ: ის-ის იყო ბიძა ჩემი ვახშამსედ ჯდებოდა, ზე რა ამოიოხრა, მომიგონა მე დანახებით. ბოლოს ესეც დაუმატა: «ის საცოდავი, ნეტავი თავში დაჭრილი მანც არ იუოს, იქნება განახლებული გაიქცა შორს სადმე ზე ახლა სადმე ტყეშია ვღია მწარეთ უპატრონოთ სისხლში მოსვრილი. ვინ იცის, იქნება იმისი ძელებიც ველარა ვახსოთ.» ამ დროს უცებ შეველი ზე თავსედ წავადექი. ბიძა ჩემი ძალიან შეკრთა ზე ამასთანავე დიდად გაეხარდა, ასე რომ გონებასედ გვიან მოვიდა. როცა დამძღდა, მიანბო, თუ როგორ წაუეფანათ ქალაქს ვუბაში, დატუსადებული კამენდატთან, რომელსაცა ჩამოერთმივა კელ-წერილი, რომ უთუოდ უნდა მიპოვნოს ზე სუღში წარმადგინოს, თორემ ჩემს მაგიერ იმას უნდა ვადანდომოდა; ვადაც ერთი თვე მიეცათ. მაგრამ, დაუმატა იმან, შენი საქმე ნათელი საქმე არის, შენ მართალი ხარო; კამენდატმა იცის ვეელა სიძარტლით, საქმეს როგორც ვაუვლიათ. შენგან დაჭრილებიც რჩებიან, ისინი ისე არ არიან დაჭრილები, რომ მოკუდნენო; მაგრამ შენი კელი, როგორცა სჩანს, ძალიან მძიმე ვოფილა ომშიათ. ერთს ჩამოსკერი სრულებით მხარი, ასე რომ ტეავსედ დაეკიდა მრთელი ასო ზე მეორეს მრთელი ზურგი სათალივით აართვიო, ასე რომ მრთელი არშინი სიგრბე აქუს იმის დაჭრილობასათ. ამასთანავე მირჩივა ვაუვლოდი

ქალაქში კამენდატთან, მაგრამ ძალას კი სრულებით არ
მატანდა, მეუბნებოდა, იფიქრე შვილო ჭ როგორცა
სჯობდეს, ისე მოიქეციო. მე მაშინვე მიუგე, — ბიძა-
ჩემო, თუნდა სვალვე წაფიდეთ, მე მსათა ვარ მეთქი, —
მხოლოდ ამდამ ნება მომეცი, ცოტა საქმესედ წავაღ
ღ ისევ ამდამ უკან დავბრუნდები მეთქი.

(ზოგი მერე იქნება.)

1871 წელსა.

„ცისკრის“ დაბრუნება შეიძლება ამ სახით:
ტფილისში, ადგილობრივ კავკასიურულად თუ კავკასიურად,
8 მანეთი.

რედაქცია იმყოფება კუკიას ხიდზედ, მიწისოვანის
შენობაში, შარტირუხიანის სტამბაში. ქ. ტფილისში.

ვისაც ქუჩისაღი დააკლდეს ზე თავის დროზედ არ
მიერთოს, უპირიქისად ითხოვს რედაქცია, მაშინვე
აწნობოს ამ ადრესით:

„ცისკრის“ რედაქტორს ი. კერესელიძეს, ტფილისში.

Дозволено Цензурою 1871 г. 15 Мая.